Бүтүн өлкәләрин пролетарлары, бирләшин!

Азәрбајчан кәнчләри

1919-чу ил октјабрын 27-дән чыхыр

АЗӘРБАЈЧАН ЛККИ МК—нын ОРГАНЫ • «АЗЕРБАЙДЖАН ГЯНДЖЛЯРИ»—ОРГАН ЦК ЛКСМ АЗЕРБАЙДЖАНА

№ 120 (10749) ЧӘРШӘНБӘ АХШАМЫ, 11 ОКТЈАБР 1988-чи ИЛ. Гијмәти 3 гәпик.

ССРИ—ВСР: КӨРҮШ ЈЕРИ БАКЫДЫР

ТӘШӘББҮС ДӘ ВАР, ИШ ДӘ

«Синтезкаучук» Истеһсалат Бирлијиндә ики мин нәфәрә јахын комсомолчу вә кәнч чалышыр. Мүәссисәдәки 21 комсомолчу-кәнчләр коллективиндән 14-ү чари илин доггуз ајлыг тапшырыгларыны вахтындан әввәл јеринә јетирмишдир. Республика Ленин комсомолу мүкафаты лауреаты, Е-9-11 сехинин машинисти Игбал Заманов һазырда нојабр ајы һесабына ишләјир. Забил Бабајевин, Фикрәт Һәсәновун, Расим Дашдәмировун башчылыг етдикләри комсомолчу-кәнчләр коллективләри бир гајда олараг сосиализм јарышынын өнүндә кедирләр. Комсомолчулардан Д-1-13 сехинин апаратчысы Хәлфәгулу Мусајев, Е-7 сехинин апаратчысы Арифә Мурғузова, КН-2 сехинин чилинкәри Әшрәф Бәширов, техники-нәзарәт шө'бәсинин лаборанты Нурчаһан Пәнаһова, үмумијјәтлә, 119 нәфәр кәнч бу илин шәхси өһдәликләрини октјабрын 29-дәк јеринә јетирмәк уғрунда мүбаризәјә гошулмушдур.

Бирлик комсомол комитәсинин катиби Шәфа Әлијев сөһбәт заманы билдирди ки, кәнчләрә көстәрилән гајғы артдыгча, оғлан вә гызларын ирәли сүрдүкләри тәшәббүсләр һәјата вәсигә алдыгча онларын газандыглары әмәк наилијјәтләри дә чохалыр.

Бирлик комсомол комитәси сон вахтлар кәнчләрин тәшәббүсләрини кениш мүдафиә едәрәк һәјата кечирир, онлара гајғы көстәрилмәсини өн планда сахлајыр. Мәсәлән, үч-дөрд ај әввәл мүәссисәнин бир груп кәнчи «Кәнчләр фонду» јаратмаг барәдә тәшәббүслә чыхыш етмишдир. Бирлијин бүтүн кәнчләри бу тәшәббүсә сәс вердиләр. Мүдиријјәт дә өз разылығыны билдирди. Һеч бир ај кечмәмиш фонда вәсаит топланмаға башлады. Јүзләрлә кәнч шәнбә вә истираһәт күнләриндә, ишдәнкәнар вахтларда имәчиликләр кечирир, мүгавилә илә мүәјјән ишләри јеринә јетирир вә беләликлә, әлдә олунан вәсаит «Кәнчләр фонду»на топланыр. Оғлан вә гызлар һәмин вәсаит һесабына екскурсијалара кедир, мараглы көрүш кечәләри тәшкил едир, кәзинтиләрдә олур, идман ләвазиматлары алырлар. Әсаснамәјә көрә, сосиализм јарышынын галибләринә, мүсабигәләрдә фәргләнәнләрә, габагчыл кәнчләрә, пешә усталарына мүкафатлар һәмин фондун һесабына вериләчәкдир. «Кәнчләр фонду» артыг кәнчләрин «көмәјинә» чатмышдыр. Бу јахынларда һәмин вәсаит һесабына онларча оғлан вә гыз Набранда, республикамызын дикәр дилбәр кушәләриндә истираһәтдә олмушлар. Бу тәшәббүсдән данышаркән бир мәсәләни дә гејд едәк ки, фондун јарадылдығы илк күнләрдә һисс олунду ки, бу, һеч дә комсомол тәшкилатларынын там малијјә сәрбәстлији демәк дејилдир. Одур ки, бирлик комсомол комитәси белә бир идеја ирәли сүрдү: шәһәр банкында өзүнүн чари һесабыны ачмаг вә әлдә олунмуш вәсаит һесабына сәрбәст малијјә әмәлијјатларыны һәјата кечирмәјә наил олмаг! Мәсәләјә шәһәр комсомол комитәсинин бүросунда бахылыб бәјәнилмиш вә онун тәтбиги үчүн гәрар гәбул олунмушдур. Шәһәр банкында чари һесаб ачылдыгдан сонра әлдә олунан вәсаит һесабына бир сыра гијмәтли тәшәббүсләрин вә комсомолун 70 иллијинә һәср олунмуш тәдбирләрин һәјата кечирилмәси реал характер дашыјачагдыр.

Бирлик комсомол комитәсиндә һәјата вәсигә алмыш даһа бир тәшәббүслә таныш олуруг. Бирлијин 15 нөмрәли јатагханасында 152 нәфәр кәнч јашајыр. Әксәријјәти азәрбајчанлылардан ибарәт олса да, сакинләр арасында рус, ермәни, ләзки вә дикәр милләтләр дә вардыр. Сакинләр јатагханада «Бејнәлмиләл тәрбијә» отағы јаратмаг барәдә тәклиф ирәли сүрдүләр. Тәклиф комсомол комитәсиндә бәјәнилдикдән сонра ишә башланды. Јатагхананын тәрбијәчиси В. Шириновун, сакинләрдән Һ. Балоғлановун, А. Шириновун, јатагхана шурасынын сәдри И. Әлијевин вә комсомол комитәси үзвләринин кәркин әмәји өз бәһрәсини верди. «Бејнәлмиләл тәрбијә» отағына јолу дүшәнләрин диггәтини илк нөвбәдә бу сөзләр чәлб едир: «Күчүмүз Ленин достлуғундадыр». Бу һәгигәт исә өз тәчәссүмүнү отағын диварларыны бәзәјән «Биз бејнәлмиләлчиләрик», «Совет Иттифагы Гәһрәманлары», «Дүнја јазычылары», «Вәтән», «Азәрбајчан чохмилләтли республикадыр» стендләриндә даһа ајдын тапмышдыр.

Јери кәлмишкән ону да дејәк ки, 15 нөмрәли јатагхана сакинләр үчүн әсл доғма евә чеврилмишдир. Јатагханада кәнчләр үчүн һәр чүр шәрант јарадылмышдыр. Бурада мәишәт хидмәти отағы, тикиш ателјеси, гырмызы күшә, гираәт залы, 10 миндән чох фонду олан китабхана фәалијјәт көстәрир. Јатагханада идмандан кәнарда галан јохдур. Идман отағында, ачыг мејданчада һәр күн мүхтәлиф јарышлар кечирилир.

Бирлик комсомол комитәсиндә оларкән кәнчләрин даһа бир тәшәббүс ирәли сүрдүкләринин шаһиди олдуг. Кимјачы кәнчләрин өзләри үчүн ев тикмәк истәјинә бирлик мүдиријјәти разылыг вермишдир. Онлар јахын вахтларда доггузмәртәбәли 80 мәнзилли евин тикинтисинә башлајачаглар.

Гаршыдан Ленин комсомолунун 70 иллик јубилеји јахынлашыр. Белә бир әламәтдар һадисә әрәфәсиндә бирлик комсомол комитәсиндә кәнчләрин тәшәббүсләринә кениш мејдан верилмәси, һәјата кечирмәк үчүн мараглы тәдбир планлашдырылмасы биздә белә инам ојатды ки, мүәссисәнин оғлан вә гызлары өз јубилејләрини ләјагәтлә гаршылајачаглар.

Бејдулла БИЛАЛОВ,
Сумгајыт шәһәри.

Јевлах рајону. «Коммунист» колхозунда Рамиз Әсәдовун башчылыг етдији 4 нөмрәли бригаданын үзвләри јығымын илк күнләриндән габагчыллығы әлдән вермирләр. Башгаларына нүмунә көстәрән кәнчләрдән бири дә шәкилдә көрдүјүнүз Дүрданә Багыровадыр. О, күндә 120—130 килограм памбыг јығыр.

С. М. Киров адына Азәрбајчан Дөвләт Университетинин 70 иллији һаггында

1989-чу илин октјабрында республиканын гочаман али мәктәбинин — С. М. Киров адына Гырмызы Әмәк Бајрағы орденли Азәрбајчан Дөвләт Университетинин јарадылмасынын 70 иллији тамам олур.

Өтән дөвр әрзиндә университет өлкәнин әсас али мәктәбләриндән биринә, республика вә бир сыра харичи өлкәләр үчүн кадрлар һазырлајан мәркәзә чеврилмишдир. Онун профессор-мүәллим коллективи совет елминин инкишафына мүһүм көмәк көстәрмишдир. Зијалыларын формалашмасында, республиканын елми вә мә'нәви потенсиалынын инкишафында, јүксәк ихтисаслы кадрлар һазырланмасында университетин ролу бөјүкдүр.

Азәрбајчан КП МК кәлән ил университетин јубилејинә һәср едилән тәдбирләр кечирмәк һаггында гәрар гәбул етмишдир.

(Азәринформ).

Мәчмуә бурахылмышдыр

Сијаси Әдәбијјат Нәшријјаты «Фәалијјәт вахты, әмәли иш вахты» адлы мәчмуә бурахмышдыр. Мәчмуәјә 1988-чи ил сентјабрын 12—16-да Сов.ИКП МК-нын Баш катиби М. С. Горбачовун Краснојарск дијарына сәфәри һаггында материаллар, дијар зәһмәткешләринин нүмајәндәләри илә көрүшдә онун чыхышы дахил едилмишдир.

Китабча «Красны пролетари» мәтбәәсиндә чап олунмушдур. (СИТА).

Совет вә Вјетнам кәнчләринин көрүшү: диалог давам едир

Бакыда ССРИ вә ВСР кәнчләринин VI ән'әнәви достлуг вә һәмрә'јлик көрүшү башланмышдыр. ҮИЛККИ МК-нын биринчи катиби В. И. Мироненко вә Хо Ши Мин адына Коммунист Кәнчләр Иттифагы МК-сынын биринчи катиби Һа Куанг Зы башда олмагла һәр ики өлкә кәнчләринин нүмајәндә һеј'әтләри көрүшдә иштирак етмәк үчүн республика пајтахтына кәлмишләр.

Октјабрын 6-да Азәрбајчан КП МК-нын биринчи катиби Ә. Х. Вәзиров көрүш иштиракчыларыны гәбул етмишдир.

Вәзиров јолдаш гонаглары сәмими саламлајыб онлара ишдә мүвәффәгијјәт арзуламыш, үмидвар олдуғуну билдирмишдир ки, көрүш совет вә Вјетнам халгларынын ән'әнәви достлуғунун даһа да мөһкәмләнмәсинә көмәк едәчәк, сосиализм өлкәләринин кәнчләри арасында әмәкдашлығын кенишләнмәсиндә, сүлһ вә тәрәгги уғрунда мүбаризәдә онларын даһа фәал иштирак етмәсиндә мүһүм аддым олачагдыр.

Ә. Х. Вәзиров Азәрбајчан әмәкчиләринин Сов.ИКП XIX Үмумиттифаг конфрансынын гәрарларыны нечә јеринә јетирдикләриндән, јенидәнгурманы һәјата кечирмәк, һәјатын бүтүн саһәләрини демократикләшдирмәк, ашкарлығы кенишләндирмәк, мә'нәви-психоложи шәраити сағламлашдырмаг, кеһишмигјаслы јениләшдирмә програмынын һәјата кечирилмәсинә мане олан һәр шејә гаршы мүбаризә апармаг саһәсиндә республикада кенишләнмиш ишдән данышмышдыр. Сосиал инкишаф, адамларын рифаһыны јахшылашдырмаг вәзифәләринин јеринә јетирилмәси бурада өн сыраја кечир. Милләтләрарасы мүнасибәтләр саһәсиндә дә чидди вә мәс'ул вәзифәләр јеринә јетирилмәлидир.

Бүтүн бу ишләрдә партија кәнчләрин көмәјинә бел бағлајыр, онларын фәаллығына, јарадычылыг гүввәсинә, бачарығына, јениләшдирмәјә вә тәрәггијә чан атмаг сә'јинә үмид бәсләјир. Ә. Х. Вәзиров демишдир: Кәнчләрин сијаси фәаллығынын артмасы, мәнликләрини ифадә етмәк арзусу бизи севиндирмәјә билмәз. Буна биз башладығымыз ишин мүвәффәгијјәтинин, бу ишин һәјат габилијјәтинин вә дөнмәзлијинин тә'минаты кими бахырыг.

ҮИЛККИ МК-нын биринчи катиби В. И. Мироненко разы галдығыны билдирмишдир ки, совет вә Вјетнам кәнчләринин нөвбәти көрүшү гәдим Азәрбајчан торпағында кечир. О демишдир: Үмидварыг ки, гаршыдакы беш күн мараглы көрүшләрлә, танышлыгларла зәнкин олачагдыр. Һәр ики өлкәнин һәјатыны ингилаби јолла јениләшдирмәк саһәсиндә бу күн совет вә Вјетнам кәнчләри гаршысында дуран вәзифәләр һаггында, бејнәлхалг кәнчләр һәрәкатынын проблемләри һаггында әмәли, һәр ики тәрәф үчүн фајдалы диалог кечириләчәкдир.

Хо Ши Мин адына Коммунист Кәнчләр Иттифагы МК-сынын биринчи катиби Һа Куанг Зы бу фикри давам етдириб демишдир ки, индики көрүшдән Вјетнам нүмајәндә һеј'әти јенидәнгурмаја вә јениләшдирмәјә рәһбәрлик саһәсиндә гаршылыглы тәчрүбә мүбадиләси көзләјир. Биз сизин мәсләһәтләринизә вә арзуларыныза диггәтлә фикир верәчәк вә сизи өз наилијјәтләримизлә таныш етмәјә чалышачағыг. Инди Вјетнам коммунистләри, бүтүн халгымыз әламәтдар һадисәјә — Вјетнам Коммунист Партијасынын VI конфрансына һазырлашырлар. Бу конфрансда јениләшдирмә сијасәтини һәјата кечирмәјин әмәли јоллары мүәјјән едиләчәкдир. Һа Куанг Зы өлкәнин игтисадијјатында вә сосиал саһәсиндә мүсбәт дәјишикликләрдән данышаркән демишдир ки, бунлар асанлыгла баша кәлмир. Биз көрүш заманы Совет Иттифагынын тәчрүбәси илә даһа јахындан таныш олачағымыза үмид бәсләјирик. Бу тәчрүбә чәтинликләри арадан галдырмагда бизә көмәк едәчәк, Вјетнам кәнчләр тәшкилатынын фәалијјәтинә јени тәкан верәчәкдир.

Сөһбәтдә Азәрбајчан КП МК катиби Һ. Ә. Һәсәнов, Азәрбајчан ЛККИ МК-нын биринчи катиби С. Н. Әләкбәров, Азәрбајчан КП МК партија-тәшкилат иши шө'бәсинин мүдири В. Ә. Һүсејнов иштирак етмишләр.

ССРИ вә ВСР кәнчләринин достлуг вә һәмрә'јлик көрүшүнүн иштиракчылары В. И. Ленинин абидәси вә 26 Бакы комиссарынын мемориалы өнүнә әклилләр гојмушлар.

Ахшам Јашыл театрда совет вә Вјетнам кәнчләри көрүшүнүн тәнтәнәли ачылышы олмушдур.

(Азәринформ).

ГОЈ ДОСТЛУҒУМУЗ МӨҺКӘМЛӘНСИН

ССРИ вә Вјетнам кәнчләри VI көрүшүнүн ачылышы достлуг вә һәмрә'јлијин парлаг нүмајишинә чеврилмишдир. Ачылыш октјабрын 6-да Бакыда олмушдур. Јашыл театра топлашан бакылылар Вјетнамын, өлкәмизин мүттәфиг республикаларынын кәнчләринин нүмајәндәләрини ајаға галхараг курултулу алгышларла, Совет—Вјетнам достлуғу шәрәфинә бир ағыздан шүарлар дејә-дејә гаршыламышлар. Онлар өз өлкәсинин нүмајәндә һеј'әтинин тәркибиндә көрүшә кәлмиш Вјетнам Сосиалист Республикасынын илк космонавты Фам Туаны һәрарәтлә саламламышлар.

Азәрбајчан ЛККИ МК-нын биринчи катиби С. Н. Әләкбәров көрүшү ачараг онун иштиракчыларыны республиканын кәнчләри адындан саламламышдыр. О әмин етмишдир ки, көрүшүн ики өлкәмизин кәнчләринин даһа сых бирләшмәсинә көмәк етмәси үчүн бакылылар әлләриндән кәләни едәчәкләр.

ҮИЛККИ МК-нын биринчи катиби В. И. Мироненко Совет—Вјетнам көрүшү иштиракчыларынын һәрарәтлә вә меһрибанлыгла гаршыланмасы үчүн бакылылара тәшәккүр етмишдир.

О демишдир:

— Вјетнам һәмишә бизим үчүн мәрдлик вә азадлыгсеврлик тимсалы олмушдур. Әминәм ки, гонагпәрвәр ев саһибләримизин көмәји илә биз көрүшүмүзү сәмими инсани һәрарәтлә зәнкинләшдирәчәјик. Өлкәләримизин кәнчләрини мин-мин достлуг, хатирә, јени көрүш арзусу телләри бир-биринә бағлајачагдыр.

Вјетнам кәнчләри нүмајәндә һеј'әтинин рәһбәри, Хо Ши Мин адына Вјетнам Коммунист Кәнчләр Иттифагы МК-сынын биринчи катиби Һа Куанг Зы чаваб сөзү сөјләмишдир.

О демишдир:

— Индики көрүш сизин көзәл өлкәнизә, Ленин Вәтәнинә даһа јахшы бәләд олмағымыза имкан верәчәкдир. Ленин Вәтәнинә биз һәмишә бөјүк марағ көстәрмишик. Јенидәнгурманын кетдији индики заманда бу мараг даһа да артмышдыр.

Ахырда өлкәмизин вә Вјетнамын кәнч инчәсәнәт усталарынын, тәләбәләринин вә өзфәалијјәт коллективләринин иштиракы илә бајрам консерти олмушдур.

Азәрбајчан КП МК катиби Һ. Ә. Һәсәнов, АҺИШ сәдри Л. Х. Рәсулова, Азәрбајчан ССР Назирләр Совети сәдринин мүавини Е. М. Гафарова, Азәрбајчан КП МК партија-тәшкилат иши шө'бәсинин мүдири В. Ә. Һүсејнов тәнтәнәли ачылышда олмушлар.

* * *

Кәнчләрин бејнәлхалг «Кәнчлик» мәркәзи гонаглары меһрибанлыгла, әсл јај һавасы илә гаршылады. Бурада илк танышлыг, илк үнсијјәт олду...

Москва Дөвләт Бејнәлхалг Мүнасибәтләр Институтунун бешинчи курс тәләбәси Нгујен Мин Ву деди:

— Октјабрда күнәшли һава бизим Вјетнамын октјабр күнләринә охшајыр, бураја гонагпәрвәр азәрбајчанлы достларымызын бизи меһрибанлыгла гаршыламаларыны да әлавә етсәк, һава ләп исти олар.

Көрүшүн програмы да чох кәркиндир. Октјабрын 7-дә көрүш иштиракчылары республиканын бир сыра али мәктәбләрини кәздиләр. С. М. Киров адына Али Һәрби Дәниз Мәктәбиндә көрүш хүсусилә һәрарәтли вә фәрәһли иди. Гонаглар мәктәб һаггында чәкилмиш филмә бахдылар, дәрс отагларыны, музејин бир чох салонларыны кәздиләр. Орадан онлары доғма Вјетнам торпағы һаггында маһныларла јола салдылар.

Бејнәлмиләлчи дөјүшчүләрлә көрүш олду. Республика ЛККИ МК јанында Бејнәлмиләлчи Дөјүшчүләр Шурасынын сәдри, Гырмызы Улдуз орденли Васиф Нәчәфов көрүшә топлашанлара шуранын фәалијјәтинин әсас истигамәтләриндән данышды. Вјетнамлы достлар һәлак олмуш дөјүшчүләрин хатирәсини әбәдиләшдирмәк, дөјүш әмәлијјатынын иштиракчыларына, гајытмајанларын аиләләринә мадди јардым көстәрмәк мәсәләләри вә бунунла әлагәдар дикәр проблемләр илә јахындан марагландылар.

Ики өлкәнин игтисадијјатынын инкишафы мәсәләләри, әмәкдашлығын јени формалары әтрафында кәнч совет вә Вјетнам мүтәхәссисләринин сөһбәти дә чанлы вә мараглы кечди. Вјетнамлы достлар Азәрбајчан мүтәхәссисләринин дост өлкәнин игтисадијјатынын галдырылмасына нечә көмәк етдикләрини бөјүк миннәтдарлыг һиссилә јада салдылар.

Кәркин кечән күнүн ахырында Бакынын јарадычы кәнчләринин нүмајәндәләри илә көрүш олду.

Октјабрын 8-дә икитәрәфли елми-практик семинар ачылды.

Һәмин күн ССРИ илә ВСР арасында достлуг вә әмәкдашлыг һаггында мүгавилә имзаланмасынын 10-чу илдөнүмү мүнасибәтилә Вунг-Тау күчәсиндә көрүш кечирилди вә Вјетнам һаггында мүсабигәнин галибләри мүкафатландырылды. Бир гәдәр сонра исә пајтахтын «Араз» кинотеатрында Азәрбајчанда Вјетнам киносу күнләри башланды.

(Азәринформ).

Монголустан Халг Республикасында ССРИ күнләри

НИКБИН ИНҸӘСӘНӘТ

«Бағрына басды бизи гардаш Монголустан...». Гонагпәрвәр Монголустан торпағында ilk көрүш дәгигәләриндә Азәрбајчанын халг шаири Нәби Хәзринин бу мисрасы истәр-истәмәз јада дүшүрдү. Монголустан Халг Республикасында Азәрбајчанын тимсалында кечән ССРИ күнләринин иштиракчылары өзләринә, бүтүн совет халгына даим бөјүк меһрибанлыг вә дәрин еһтирам һисс едирләр.

Монголустан—Совет Достлуғу Чәмијјәти үзвләринин бу ишдә ролу бөјүкдүр. Онлар күнләрин мүвәффәгијјәтлә кечмәсини тә'мин етмәјә чох чалышмыш, өлкәнин һәјаты, тарихи вә бу күнү, бәнзәрсиз монгол мәдәнијјәти илә бу бајрам иштиракчыларынын кениш таныш олмасыны нәзәрдә тутмушлар. Јашы 40-дан чох олан бу тәшкилат Монголустанда ән нүфузлу тәшкилатлардан биридир. Буну белә бир факт парлаг шәкилдә көстәрир ки, республиканын, демәк олар, һәр үч вәтәндашындан бири, даһа доғрусу, ики милјон әһалинин 600 мин нәфәри тәшкилатын үзвүдүр.

Монголустан—Совет Достлуғу Чәмијјәтиндә гонагларын гәбулу заманы чәмијјәтин мәркәзи шурасынын мәс'ул катиби А. Согзолма демишдир:

— Биз һамымыз монгол вә совет халглары арасында достлуғун вә меһрибан мүнасибәтләрин мөһкәмләнмәсинә даим фәал сурәтдә чалышырыг. Мән әминәм ки, инди Азәрбајчанын тәмсил етдији ССРИ күнләри ики өлкә арасында әмәкдашлығын даһа да кенишләнмәсинә, мәдәни сәрвәтләрлә гаршылыглы зәнкинләшмәјә көмәк едәчәкдир. Шәхсән мән Азәрбајчан рәссамларынын әсәрләри сәркисиндән чох разы галдым.

Достларла јени көрүшдән хатирә олараг нүмајәндә һеј'әтимиз Азәрбајчан усталарынын тохудуглары јарашыглы халчаны чәмијјәтә һәдијјә етмишдир.

Азәрбајчан вә Монголустан инчәсәнәт усталарыны чохҹәһәтли јарадычылыг достлуғу бир-биринә бағлајыр. Бу барәдә Мәдәнијјәт Назирлијиндә кечирилән көрүшдә сөһбәт кетмишдир.

Назирин биринчи мүавини Д. Нарантујаа көрүшү ачараг демишдир:

— Биз Монголустан Халг Республикасынын илк пeшәкар симфоник оркестринин јарадылмасы, монгол мусигичиләрин һазырланмасы үчүн чох иш көрмүш ССРИ халг артисти Нијазини миннәтдарлыг һисси илә јад едирик. Монгол халгынын һәјатына һәср едилмиш бир чох рәсмләрин вә мәнзәрәләрин мүәллифләри Ч. Чамал вә Ч. Мүфидзадә өлкәмизин мәдәни һәјатында парлаг из гојмушлар.

Монголустан пајтахтында «Ашыглар» вокал-инструментал ансамблынын чыхышлары бөјүк мүвәффәгијјәтлә кечир. Ансамбл МХР елм вә мәдәнијјәт евинин консерт салонунда, әвтикмә комбинатында, һабелә тибб ишчиләри вә дәмирјолчулар гаршысында, Улан-Баторда ишләјән совет мүтәхәссисләри гаршысында чыхыш етмишдир. Динләјичиләр Үмумиттифаг фестивалларынын лауреаты Фирәнкиз Рәһимбәјованы һәрарәтлә гаршылајырлар. Ансамблын солистләри Рауф Әлијевин, Елхан Шыхәлијевин охудуглары маһнылары тәрчүмә етмәјә еһтијач јох иди. Мүғәнниләр Азәрбајчан халг мелодијаларыны — «Көзәлләр», «Күл ачды», «Ај гыз, һејранын олләм» маһныларыны вә башга маһнылары ифа етдикдән сонра динләјичиләр онлары узун мүддәт сәһнәдән бурахмырдылар.

Улан-Батор университетинин мүәллими С. Самдан консертдән сонра демишдир:

— Монголустан тамашачыларынын совет артистләри илә көрүшләри халгларымызы бир-биринә бағлајан јахшы ән'әнә олмушдур. Азәрбајчан елчиләри адамларымызын гәлбини овсунламыш, бизә бөјүк севинч бәхш етмишләр. Сизин инчәсәнәтиниз халга мәһәббәтлә, никбинликлә ашыланмышдыр.

Монголустан торпағында ССРИ күнләри давам едир. Күнләрин иштиракчыларыны өлкә илә танышлыг, јени көрүшләр көзләјир.

Әфлатун АМАШОВ,
Азәринформун хүсуси мүхбири.

Азәрбајчан ЛККИ МК-да

АЗӘРБАЈЧАН ЛККИ МК БҮРОСУ «ҮИЛККИ-нин 70 ИЛЛИЈИНӘ ҺӘСР ОЛУНМУШ РЕСПУБЛИКА КОМСОМОЛЧУ-КӘНЧЛӘР ИМӘЧИЛИЛИЈИНИН КЕЧИРИЛМӘСИ ҺАГГЫНДА» ГӘРАР ГӘБУЛ ЕТМИШДИР.

Гәрарда гејд олунур ки, имәчилијин кечирилмәсинин тәшәббүсчүләри Бакы, Кировабад, Сумгајыт, Минкәчевир, Шәки, Исмајыллы, Ләнкәран, Абшерон, Пушкин вә дикәр шәһәр вә рајонларын кәнч әмәкчиләри олмушлар.

Бакыдакы Киров адына заводда М. Һачыјевин башчылыг етдији комсомолчу-кәнчләр коллективи, Абшерон рајонундакы 25 нөмрәли сәјјар механикләшдирилмиш дәстәдә Ј. Кәримовун бригадасы, Пушкин рајонундакы Телман адына колхозун һејвандарлыг фермасында М. Имановун башчылыг етдији комсомолчу-кәнчләр коллективи, Исмајыллы рајонунда Е. Ағајевин рәһбәрлик етдији 106 нөмрәли сәјјар механикләшдирилмиш дәстә, В. И. Ленин адына Азәрбајчан бору-прокат заводунун метал аваданлыглары тә'мири сехиндә В. Бәјбалајевин бригадасы октјабр ајында имәчилијә чыхачаг, газандыглары вәсаити Сүлһ фондуна, В. И. Ленин адына Совет ушаг фондуна, Әфганыстанда вурушмуш дөјүшчүләр үчүн бәрпа-сағламлыг мәркәзләринин вә бејнәлмиләл борчуну јеринә јетирәркән һәлак олмуш дөјүшчүләрин шәрәфинә инша едилән абидәләрин тикинтисинә кечүрәчәкләр. Әлдә олунмуш вәсаитин бир һиссәси комсомолун мадди-техники базасынын мөһкәмләндирилмәсинә сәрф олуначагдыр.

Азәрбајчан ЛККИ МК бүросу ҮИЛККИ-нин 70 иллији мүнасибәтилә 1988-чи ил октјабрын 15-дә имәчилик кечирмәк барәдә республиканын кәнч әмәкчиләринин, комсомолчу-кәнчләр коллективләринин тәшәббүсүнү бәјәнмишдир.

Гәрарда көстәрилир ки, вилајәт, шәһәр, рајон комсомол комитәләри, илк комсомол тәшкилатлары имәчилијә һазырлыг вә онун кечирилмәси үчүн конкрет планлар һазырламалы, комсомол ишчиләрини вә фәаллары кениш тә'лиматландырмалы, комсомолчу вә кәнчләрин әсасән өз иш јерләриндә чалышмаларына наил олмалыдырлар. Республика комсомол тәшкилатларына бир вәзифә олараг тапшырылмышдыр ки, имәчилијин иштиракчыларынын јахшы ишләмәсиндән өтрү онлары лазым олан һәр шејлә вахтында тә'мин етсинләр.

ССРИ—ВСР: ҜӨРҮШ ЈЕРИ БАКЫДЫР

ӘМӘКДАШЛЫҒЫН ЈЕНИ ҮФҮГЛӘРИ

Хо Ши Мин адына Вјетнам Коммунист Кәнчләр Иттифагы Мәркәзи Комитәсинин катиби ВУ СУАНГ ХОНГ ССРИ вә ВСР кәнчләринин VI достлуг вә һәмрә'јлик көрүшүнүн иштиракчысыдыр. Мүхбиримизин онунла сөһбәтини сизә тәгдим едирик:

МҮХБИР: — Јолдаш Суанг Хонг, сөһбәтә башламаздан әввәл, гәзетимизин чохминли охучулары адындан сизи Азәрбајчан торпағында саламлајыр вә совет кәнчләри илә көрүшүнүздә уғурлар диләјирәм.

ВУ СУАНГ ХОНГ: — Сәмими сөзләр үчүн чох сағ олун. Көрүшләримизин уғурлу олмасына кәлдикдә исә... Көрүшүн илкин јекунлары көстәрир ки, әмәкдашлығымыз, бирлијимиз көзләдијимиздән дә артыг сәмәрә верир. Бәри башдан там гәтијјәтлә дејә биләрәм: Бизим Хо Ши Мин адына Коммунист Кәнчләр Иттифагы илә сизин Үмумиттифаг Ленин Коммунист Кәнчләр Иттифагынын үмуми вәзифәләр вә мәрамлар бирләшдирир. Бу вәзифәләри вә мәрамлары исә биркә әмәкдашлыг јолу илә даһа тез һәјата кечирмәк олар вә кечирәчәјик!

МҮХБИР: — Јолдаш Суанг Хонг, вјетнамлы нүмајәндәләрлә сөһбәтләр көстәрир ки, онлар Ленин комсомолу, онун јаранма тарихи, инкишафы вә мүасир дөврдәки фәалијјәти барәдә мүфәссәл мә'лумата маликдирләр. Бу мә'лумат гаршылыглы олсун дејә, охучуларымыза Хо Ши Мин адына Коммунист Кәнчләр Иттифагы һаггында гыса да олса данышмағы хаһиш едирик.

ВУ СУАНГ ХОНГ: — Мәмнунијјәтлә! Јәгин ки, сөһбәтә тарихдән башламаг мәгсәдәујғун олар. Мәним өлкәмдә демократик кәнчләр һәрәкатынын башланғычы әсримизин 20-чи илләринә тәсадүф едир. Амма гејд етмәк вачибдир ки, илк вахтлар онун фәалијјәтиндә бир пәракәндәлик, кор-коранәлик нәзәрә чарпырды. Јалныз 1930-чу илдә, Һинд-Чин Коммунист Партијасы јаранандан сонра бу һәрәкат марксизм-ленинизм платформасына гәдәм гојду. КП МК-нын елә биринчи пленумундача Вјетнамда ваһид кәнчләр тәшкилаты јарадылмасы барәдә хүсуси гәрар гәбул едилди. Вә бу гәрара мувафиг олараг 1931-чи ил март ајынын 26-да Һинд-Чин Коммунист Кәнчләр Иттифагы тәшкил едилди.

Сизин ҮИЛККИ кими, бизим ҺЧККИ (Һинд-Чин Коммунист Кәнчләр Иттифагы) да јарандығы илк күндән «Фәалијјәт програмы» гәбул етди. Бу програм Һинд-Чин Коммунист Партијасынын сијаси програмы әсасында ишләниб һазырланмышды. Әсас мәгсәд исә белә мүәјјән едилмишди: империалист вә феодал истисмарына гаршы мүбаризәдә коммунистләрин јахын көмәкчиләри вә силаһдашлары олмалы!

1937-чи илдә тәшкилат чәмијјәтдә кедән сијаси дәјишикликләрә ујғун олараг Демократик Кәнчләр Иттифагы ады илә фәалијјәтини давам етдирмәјә башлады. Бу тәшкилат игтисади вә сосиал һүгуглар уғрунда мүбаризә апаран кәнчләрин бүтүн тәбәгәләрини өз әтрафында бирләшдирмәји гаршысына бир нөмрәли вәзифә кими гојду. Ишләр јахшы кедирди, лакин...

МҮХБИР: — Јәгин ки, өлкәнизә харичдән мүдахилә фәалијјәт програмыны ахырадәк давам етдирмәјә имкан вермәди...

ВУ СУАНГ ХОНГ: — Еләдир. Бир јандан јапон милитаристләри, бир јандан да франсыз мүстәмләкәчиләри динч гуручулуг јолу илә инкишафымызын әсас мәрһәләсиндәчә дахили ишләримизә гарышмаға башладылар. Өлкәдә харичи мүдахиләчиләрә гаршы өлүм-дирим мүбаризәси башланды. Тәбии ки, бу мүбаризәнин өнүндә коммунистләр кедирдиләр. Кәнчләримиз исә онларын јахын көмәкчиләринә чеврилмишдиләр. Бу илләрдә тәшкилатын ады јенидән дәјишдириләрәк Милли Гуртулуш Уғрунда Вјетнам Кәнчләринин Иттифагы олду.

Иттифагын биринчи гурултајы 1950-чи илин феврал ајында кечирилди. 1957-чи илдә кечирилән икинчи гурултајда исә Вјетнам Әмәкчи Кәнчләр Иттифагынын јени Низамнамәси гәбул едилди. Ејни заманда, гардаш социалист өлкәләринин кәнчләри илә, кәнчләр тәшкилатлары илә әмәкдашлығын јени формалары ишләниб һазырланды.

МҮХБИР: — Кәлин, 70-чи илләри хатырлајаг. Ахы, о илләр Вјетнам халгы үчүн хүсусилә әламәтдардыр.

ВУ СУАНГ ХОНГ: — Тамамилә доғрудур. Мәһз 70-чи илләрдә динч Вјетнам халгы нәјә гадир олдуғуну, чәсарәтлә дејә биләрәм ки, бүтүн дүнјада нүмајиш етдирди. Шимали Вјетнамла чәнуби Вјетнам узун ајрылыгдан сонра нәһајәт ки, бир бајраг алтында бирләшди. Вјетнам Сосиалист Республикасы јаранды. Вә 1976-чы илдә шималла чәнубун кәнчләр тәшкилатлары да бирләшдириләрәк Коммунист Кәнчләр Иттифагына чеврилди. Иттифага унудулмаз Хо Ши Минин ады верилди. Индинин өзүндә дә тәшкилатымыз бу ад алтында сосиализмин ишыглы јолу илә аддымлајыр.

МҮХБИР: — Бир гәдәр дә Хо Ши Мин адына Коммунист Кәнчләр Иттифагынын мүасир дөврдәки фәалијјәти барәдә данышмағы хаһиш едирик.

ВУ СУАНГ ХОНГ: — Әввәлчә бир нечә рәгәм садаламаг истәјирәм. Һал-һазырда иттифагын сыраларында 15 јашындан 30 јашынадәк олан 4,2 милјон оғлан вә гыз бирләшиб. Тәркибдә фәһлә синфинин нүмајәндәләри 25 фаиз, кәндлиләр—45 фаиздир. Галаны исә зијалылар вә һәрби гуллугчулардыр.

Инди исә тәшкилатын мүасир дөврдәки фәалијјәти барәдә. Әсас мәгсәдимиз Вјетнам Коммунист Партијасынын VI гурултајынын гәрарларыны һәјата кечирмәкдән ибарәтдир. ККИ-нин өтән илин нојабр ајында кечирилмиш сонунчу, V гурултајы бу саһәдә оғлан вә гызларымыз гаршысында конкрет вәзифәләр гојмушдур. Бу вәзифәләр һансылардыр? — Сосиализм гуручулуғунда јахындан иштирак етмәк, республика гаршысында дуран чидди игтисади вәзифәләри һәјата кечирмәк, оғлан вә гызлары өлкәнин игтисади чәһәтдән зәнкин олан рајонларында ишләмәјә чәлб етмәк, Меконг делтасынын вә мәркәзи дағлыг рајонунун тәбии сәрвәтләрини үзә чыхармаг, бу јерләрдә ишләмәк вә јашамаг үчүн мүәјјән шәраит јаратмаг, кәнд тәсәррүфаты истеһсалыны интенсив релсләр үзәринә кечирмәк вә с. Кәнчләримиз һабелә өлкәнин ән бөјүк тикинтиләриндә, хүсусилә, Совет Иттифагынын көмәклији илә инша едилән Хоабин вә Фалај су електрик стансијаларында, Ласкај јатағында вә дикәр зәрбәчи тикинти објектләриндә вар гүввә илә чалышырлар.

МҮХБИР: — Бәс, вјетнамлы кәнчләрин бејнәлхалг һәјатда иштиракы, һабелә, дүнја һадисәләринин кедишинә мүнасибәти барәдә нә дејә биләрсиниз?

ВУ СУАНГ ХОНГ: — Бејнәлхалг саһәдә дә кәнчләримиз Вјетнам Коммунист Партијасынын VI гурултајынын мүәјјән етдији јолла кедир. Бу јол гардаш сосиалист өлкәләри илә, биринчи нөвбәдә исә ССРИ, Лаос вә Кампучија илә һәртәрәфли әмәкдашлығы күчләндирмәкдән ибарәтдир.

Бејнәлхалг һадисәләрә мүнасибәтимизә кәлдикдә исә ону дејә биләрәм ки, илк нөвбәдә ССРИ илә АБШ арасында әлагәләрин низама салынмасы кәнчләримизи һәддсиз севиндирир вә онларын мүһарибәсиз кәләчәјә инамыны хејли артырыр. Бејнәлхалг аләмдә сизин өлкәнин һәјата кечирдији јенидәнгурма, ашкарлыг сијасәти бизә дә сирајәт едиб. Вјетнам халгы, Вјетнам кәнчләри ичтимаи гурулушу мүхтәлиф олан дөвләтләрин динч јанашы јашамаг принсипини үрәкдән бәјәнир вә бу принсипә әмәл едир. Тәәссүф ки, буну бүтүн дүнја билир: бир вахтлар Америка Бирләшмиш Штатлары Совет Иттифагыны шәр империјасы адландырмышды. Һадисәләрин кедиши бу кәламын әсассызлығыны там тәсдиг етди. Һәтта бөһтанын мүәллифләри—Америка тәрәфи дә инди буну бојнуна алыр. Инди дә... Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын сонунчу сессијасында Американын дөвләт катиби Вјетнамы Һинд-Чин рекиону дахилиндә шәр империјасы адландырыб. Биз дә бунун әсассыз бөһтан олдуғуну бүтүн дүнјаја сүбут едәмәлијик. Нечә ки, Совет Иттифагы еләди...

МҮХБИР: — Бајаг фәалијјәт програмыныздан данышаркән ҮИЛККИ илә әмәкдашлығын кенишләндирилмәсини әсас вәзифәләрдән бири кими гејд етдиниз. Бу барәдә бир гәдәр даныша биләрсинизми?

ВУ СУАНГ ХОНГ — ССРИ вә ВСР кәнчләринин достлуг вә һәмрә'јлији бир нечә ониллик бундан әввәл башлајыб. 70-чи илләрдә исә бу достлуг вә һәмрә'јлик даһа да күчләниб, ән'әнә һалыны алыб. 1970-чи илдән икитәрәфли көрүшләрин тәмәли гојулуб. Бу көрүшләр һәр нечә илдән бир каһ ССРИ-дә, каһ ВСР-дә кечирилир. Индики көрүш сај һесабы илә алтынчыдыр. Аналожи көрүшләр Минскдә, Ворошиловградда, Волгоградда, Алма-Атада вә Һанојда кечирилиб. 1979-чу илдә кечирилмиш Алма-Ата көрүшү хүсусилә әламәтдар олуб. Ики өлкәнин кәнчләр тәшкилатлары биркә әмәкдашлыг барәдә бешиллик програм сәнәди имзалајыб. 1985-чи илдә исә бу програмын мүддәти 90-чы илә гәдәр узадылыб. Әминәм ки, бешиллик ајрылыгдан сонра бурада, Бакы көрүшүндә дә икитәрәфли әмәкдашлығын јени формалары тапылыб үзә чыхарылачаг.

Бурада сөһбәти битирмәк дә оларды. Лакин бир шеји гејд етмәјә билмәрәм. Мүсаһибәнин лап әввәлиндән дединиз ки, вјетнамлы кәнчләр, дејәсән, Ленин комсомолу, онун јаранма тарихи вә мүасир дөврдәки фәалијјәти барәдә мүфәссәл мә'лумата маликдирләр. Ону демәк истәјирәм ки бу мә'лумат гаршылыглыдыр. Бакыда өјрәндим ки, чари көрүшә һазырлыг әрәфәсиндә «Азәрбајчан кәнчләри» вә «Молодјож Азербајджана» гәзетләри охучулар арасында «Вјетнам һаггында нә билирсиниз?» адлы мүсабигә кечириб. Мүсабигәнин кедиши вә јекуну көстәрир ки, совет кәнчләри, о чүмләдән, азәрбајчанлылар да мәним өлкәм барәсиндә мүфәссәл мә'лумата маликдирләр. Биз дә она чалышдыг ки, Бакы көрүшүндә бу гаршылыглы мә'лумат вә мүнасибәт даһа да тәкмилләшсин.

Мүсаһибәни апарды: Азәр ӘҺМӘДОВ.

Вјетнамлы кәнчләр кәзинти заманы.

Вјетнамлы кәнчләр бакылы нефтчи Ајдын Һәмзәјевлә сөһбәт едирләр.

Фото Ү. Мурадовундур.

ГАРАБАҒ—

Әслән полјак олан алим вә сәјјаһ И. Шопен кечән әсрин орталарында Азәрбајчана кәлиб. О, јурдумузун сорағыны чохдан ешитмишди. Сәјјаһ раст кәлдији адамлардан хаһиш едир ки, она өз улу кечмишләриндән данышсынлар. Ахы, бу торпаг та гәдимләрдән Одлар дијары адланыр. Көһнә әсрләрин тарихчиләри онун тәсвиринә нечә-нечә сәһифәләр һәср етмишләр. Бәс һаны белә бир шөһрәтли јурдун гәдимлик нишанәләри? Ағсаггаллар јаделли сәјјаһа һејрәтлә баxырлар:—«Гәдимлик нишанәләри? Ачкөз кәлмәләр, сојғунчулар, таланчылар, бир дә тәбии фәлакәтләр олмасајды, бизим дә улу абидәләримизин чоху јәгин ки, саламат галарды.

Беләликлә дә И. Шопен онун суалына шүбһә илә јанашан мүдрикләримиздән бир сөз гопара билмир. Вә 1866-чы илдә Петербургда нәшр етдирдији китабында белә јазыр: «Гафгаз Албанијасы гәдим абидәләринә көрә касыбдыр. Буранын сакинләри кечмиш һадисәләр һаггында һеч нә билмирләр». Амма һәмин китабда бир мисал доғру јазылыб: «Бу өлкәнин дүшмәнләри һәмишә чох олуб... Ерамызын 310-чу—378-чи илләриндә 40 күн давам едән дәһшәтли зәлзәләләр көзәл Албанијанын шәһәр вә кәндләрини бүтүнлүклә хараба гојуб... Бу јурдун чох көзәл кушәләриндән олан Гарабағын ады да елә о вахтдан халгын дилиндә ишләнән «хараба» сөзүндән галыб». (?).

Әлбәттә, мүәллиф сонунчу иддиасында даһа чох јанылырды. Ахы, о өзүнүн дедији кими, јерли әһалидән кечмишимиз һаггында тутарлы бир шеј өјрәнә билмәмишди, демәк, халгымызын милли тәфәккүрүндән дә әслиндә хәбәрсиз галмышды. «Гарабағ» јер адынын куја «хараба» сөзүндән јарандығыны И. Шопендән сонраkы сәјјаһ вә арашдырычыларын да бир чоху тутугушу кими тәкрар етмишләр. Лакин бу јанлыш фикрин әлејһдарлары да мејдана чыхмышлар. Онлардан бири Ф. С. Јановичдир ки, јазырды: «Орада (јә'ни Гарабағда—**Ә. Ф.**) лап гәдимдән гара үзүм јетишдирилир. Одур ки, һәмин әрази «Гарабағ» адланыр. В. Лјогкобытов исә билдирирди ки, бу өлкә мешәләринә көрә Азәрбајчан дилиндә «Гарабағ» адыны алыб. М. Боднарски дә тәгрибән бу фикирдәдир: «Гарабағ»—гара јарпаглы бағлар өлкәси демәкдир». Г. Ган адлы мүәллиф дә онунла шәрик олдуғуну билдирир. Нәһајәт, Азәрбајчан алими Ш. Сәдијев јазыр: «Гарабағ Азәрбајчанын мүәјјән чоғрафи һиссәсинә верилмиш тарихи-ән'әнәви аддыр. О, Азәрбајчан дилинә мәхсус «гара» вә «бағ» сөзләриндән ибарәтдир».

Ахырынчы фикирләр үмумән доғрудур. Лакин **совет алими В. А. Никоновун дедији кими, «Гарабағ»ын садәчә «гара» вә «бағ» шәклиндә изаһы өзүнү там доғрултмур. «Гарабағ»ын етимолокијасынын дәгигләшдирилмәси үчүн онун нә вахт вә нечә мејдана кәлдијинин билмәк вачибдир.** Ш. Сә'диjев И. Шопендән фәргли олараг «Гарабағ» топониминин IV әсрдән дејил, VII әсрдән бу вә ја дикәр фонетик дәјишмәләрдә ишләндији гәнаәтинә кәлир: «чох күман ки, гәдим тарих китабларынын мүәллифләри «Гарабағ» сөзүнү бә'зән дәјишәрәк өз милли тәфәккүрләринә ујғунлашдырмыш, бә'зән дә башга халгларын Гарабаға вердикләри адларла әвәз етмишләр».

Филолокија елмләри доктору М. Сејидов «Гарабағ—Арсаг—Артсаг топониминин етимолокијасы һаггында гејдләр» мәгаләсиндә «Арсаг»—«Артсаг» сөзләрини арашдырмаја чәлб едир. Вә белә нәтичәјә кәлир ки, **Арсаг—Артсаг «Әр саглар-киши саглар, икид саглар» демәкдир. Азәрбајчан халгынын сој көкүндә иштирак едән сагларын һәлә 2.700 ил әввәл јурдумузда, о чүмләдән Гарабағ әразисиндә дә јашадыглары бәллидир. Демәк Гарабағын адларындан олан Арсаг—Артсаг да мәһз Азәрбајчан мәншәлидир вә Азәрбајчан халгынын сој көкүндә иштирак едән гәбиләләрдән биринин адыдыр. Вә бу сөзүн «Арсах» варианты да һәмин мәзмуну әкс етдирир. Биз «Артсаг» сөзүнүн «Арт» компонентинин гәдим Азәрбајчан дилиндә «од» мә'насында сәсләндијини вә јенә дә Азәрбајчан дилиндә кишијә, икидә мәһз од дејилдијини дә хатырлатмағы лазым билирик. Бунунла белә арашдырмамыз көстәрир ки, «Арсаг»—«Артсаг» Гарабағ әразисинин хејли сонралар мејдана кәлмиш адларындандыр. Илкин ад исә мәһз «Гарабағ»дыр.**

Бә'зиләри «Гарабағы» «Карабаг», бә'зиләри «Гарагалпаг» тајфа-халг адлары илә бағлајыр, бә'зиләри исә онун куја миллијјәтчә түрк олан әрәб сәркәрдәси Бөјүк Буғанын адындан јарандығыны күман едирләр. Әлбәттә, әсасы олмајан бу чүр фәрзијјәләри гәбул етмәк мүмкүн дејил.

Бизим арашдырмамыз көстәрир ки, «Гарабағ» нә гәбилә-тајфа, нә дә шәхс ады илә бағлы дејил. О, ибтидан азәрбајчанлыларын илк инамларындан доғулмушдур. Буну билмәк үчүн «Гарабағ»ын биринчи—«гара» компонентинә диггәт јетирәк. Әввәла, бәллидир ки, «гара» чохмәзмунлу, чохчаларлы сөздүр: а) **гара—гаранлыг, ишыгсызлыг:** елә гаранлыгдыр ки, көз-көзү көрмүр; б) **гара—бөјүк, нәһәнк:** Гарабағ, Гарадағ, Гарадүз, Гарадәниз, Гарајазы, Гарасаггал, Гаракиши, Гарабодун,—(гара чамаат вә с. в) **гара-гәм, кәдәр, бәдбәхтлик, горху:** гарадабана үрчаһ олмаг, гара күнә галмаг вә с. г) **гара—севинч, шадлыг, јарашыг:**

«Мәнә гара дејән көзәл,
Гашларын гара дејилми?».

Бу мисраларда Короғлунун (куја) гара-гарабәниз олмасы Никарда мәнфи тә'сир ојадырса (јумор шәклиндә), Никарын гашларынын гаралығы Короғлу үчүн мүсбәт-севиндиричи мәзмун кәсб етмишдир. Гара көзләр, гара телләр, ағ үздә гара халлар, гарабуғдајы гыз вә с.

Анчаг «гара» һәр нечә чохмәзмунлу олса да, өнчә мәһз рәнк билдирир. Халг шаири Рәсул Рзанын мәшһур «Рәнкләр» силсилә ше'рләриндә рәнкләрин, о чүмләдән гара рәнкин дә «бир сынагла бағлы» олдуғу бәдии әксини тапмышдыр. М. Сејидов гара рәнкин Азәрбајчандилли гәбиләләрин әски инамлары илә бағлы олдуғуну шәрһ едәрәк көстәрир ки, рәнк аләминдә, каинатын јаранмасында гәдим инсан ағы хејир тотеминин, танрысынын, гараны исә шәр тотеминин, танрысынын бә'зән әламәти кими гәбул етмиш, бә'зән исә ачыг-ағ рәнкли зәррәләрдән хејир башланғычынын, түнд гара рәнкли зәррәчикләрдән исә пис, бәд башланғычын јарандығыны тәсәввүр етмишдир.

Бунунла јанашы, бизим арашдырмадан бәлли олур ки, дилимизин чохчаларлы «гара» сөзү улу бабаларымызын танры дејиб тапындыглары вә Одлар јурдунун малик олдуғу дахили—од мәзмунуна бағлыдыр. Вә демәли **«гара» (онун рәнк вә сөзлә ифадәси дә) ибтидан оғузун — азәрбајчанлынын тапындығы улу Оддан јаранмышдыр.** Бәлли олдуғу кими, Азәрбајчан дилиндә одун бир адына да «гор» дејилир. «Елә бил јеримә гор долмушду». Гор—јанан очағын хырда көзләридир. Көз өзү дә аловла јох, кетдикчә горун-горун, көзәрә-көзәрә јаныр. Нәһајәт, сөнәндә она көмүр дејирик. Демәк, **одун көмүр-гомур-гор һалы гара рәнк үчүн мадди мәзмуна чеврилир.** Вә һәмин мәзмун горда-гарада өз рәнки илә јанашы, һәм дә мәһз од олдуғуну (истилијини) дә әкс етдирмиш олур. Әлавә едәк ки, **улу азәрбајчанлылар башга рәнкләри дә танры дејиб пәрәстиш етдикләри мүгәддәс одун бу вә ја дикәр әламәти илә бағламыш вә һәмин әламәтләрә көрә дә дилимиздә гор—гара илә јанашы ағ, ал, гырмызы, көј, јашыл, сары, нарынчы вә дикәр рәнк адлары да мејдана кәлмишдир. Вә Одлар јурдунун өзү кими, онун јер адлары да мәһз одун (һәм дә оддан јаранан сујун!) бу вә ја дикәр әламәти, о чүмләдән рәнки илә бағлы олараг јаранмышдыр.** Дедијимиз кими, «Гарабағ» да јурдумузун белә јер адларындандыр. Һәтта аран рајонларымызда да һүндүр јерә «горамыт», јә'ни һүндүр торпаг дејилир. (Мәсәлән Салјан рајонунда).

Бурадан белә нәтичәјә кәлмәк олур ки, **«Гарабағ» сөзүндә Од—јә'ни онун кизли һалы—гор-гара ики әсас мәзмун чалары: а) бөјүк, һәм дә хејли һиссәси дағлы-горлу әрази олмасы; б) сых мешәләри вә бағ-бағаты илә кәнардан һәм дә гара рәнкә чалмасы илә иштирак едир.**

«Гарабағ»ын икинчи компоненти—«бағ» да чохмә'налыдыр. Гәдим Азәрбајчан дилиндә танрынын бир ады да

Дағлыг Гарабағда вәзијјәтә даир

СТЕПАНАКЕРТ (Азәрбајчан ССР-ин Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти), 6 октјабр (СИТА-нын мүхбирләри С. Сахно, А. Казначејев). ССРИ Али Совети Милләтләр Советинин бу күнләрдә Степанакертә кәлмиш депутатлар комиссијасы Дағлыг Гарабағын әһалиси илә көрүшләрин кениш програмыны һәјата кечирмишдир.

Комиссијанын үзвләри шәһәрин мүәссисәләриндә олмуш, вилајәтин истеһсал коллективләринин рәһбәрләри вә партија фәалларынын нүмајәндәләри илә көрүшмүшләр. ССРИ Али Советинин депутатлары Хочалы кәндинә кедиб Азәрбајчан милләтиндән олан сакинләри динләмишләр. Сонра Степанакертдәки заводлардан биринин фәһләләри вә мүтәхәссисләри илә көрүш олмушдур. Көрүшдән сонра комиссијанын үзвләри мүһарибә вә әмәк ветеранлары илә сөһбәт етмишләр.

Депутатлар групунун рәһбәри А. Восс СИТА-нын мүхбирләри илә сөһбәт заманы гејд етмишдир ки, сәфәр сәмәрәли олмуш, комиссија мувафиг мүддәалар вә төвсијәләр һазырламаг үчүн милләтләрарасы мүнасибәтләрә аид мәсәләләр комплексини даһа дәриндән арашдырмаға чалышмышдыр. Һәмин мүддәалар вә төвсијәләр сонра ССРИ Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин мүзакирәсинә вериләчәкдир.

Халгын үмдә еһтијачларына вилајәтин вә республиканын бир сыра кечмиш рәһбәрләринин лагејд мүнасибәт бәсләдикләри узун илләр әрзиндә бурада бир чох кәскин, вахты чатмыш проблемләр јығылыб галмышдыр. Онлары инди бирдән-бирә һәлл етмәк олмаз. Планаујғун вә диггәтлә тәһгигат апармаг лазымдыр. Комиссија ишини давам етдирәчәкдир.

БЕЈНӘЛХАЛГ МӨВЗУДА СӨҺБӘТ

АБШ: СЕЧКИЛӘРДӘ СЕЧКИ ОЛАЧАГМЫ?

«Вашингтон пост» гәзети јазыр ки, АБШ-да индики сечкигабағы кампанија ики нәфәр ашағы синиф шакирдинин һөчәтләшмәсини хатырладыр. Санки онлар тәгсири бир-биринин үстүнә јыхмаға чалышырлар: «Сән белә демисән», «Јох, демәмишәм», «Дејирәм, демисән...». Октјабр ајынын әввәлләриндә дәрч етдији редаксија мәгаләсиндә гәзет сечкигабағы кампанијаны «дарыхдырыб әснәдән» вә «мә'насыз» кампанија адландырмышдыр.

Белә характеристика тәсадүфи дејилдир. Республикачыларын намизәди, витсе-президент Чорч Буш илә онун демократлар сырасындан рәгиби, Массачусетс штатынын валиси Мајкл Дукакис арасында бәһсләшмә ики намизәдин мөвгеләрини ајдынлашдырмаг әвәзинә даһа да долашдырыр. Буна көрә дә ичтимаи рә'ј сорғуларынын нәтичәләри тәсадүфи дејилдир. Сорғулар көстәрир ки, сечичиләр намизәдләрдән һеч биринин үстүн тутмаға һазыр дејилдирләр, һәрчәнд Буш Дукакиси бир гәдәр үстәләјир. **Бу, индики кампанијаны әввәлкиндән фәргләндирир. Әввәлки кампанијада сорғулар президент Рејганын даим чох мәшһур олдуғуну көстәрирди.**

Елә инди дә Ағ ев саһибинин нүфузу бөјүкдүр. Јүксәк сәвијјәдә Совет—Америка көрүшләри вә реал тәрксилаһа доғру јолда илк аддым кими орта вә јахын мәнзилли ракетләрә даир мүгавилә имзаланмасы да онун нүфузуну хејли артырмышдыр. Сентјабр ајынын ахырларында «Тајм» журналынын кечирдији сорғуја көрә, америкалыларын тәгрибән 60 фаизи Рејган һөкумәтинин сијасәтини бәјәндијини билдирмишдир.

Президентин мәшһурлуғу, тәбиидир ки, Бушун апардығы кампанијаја мүсбәт тә'сир көстәрир. Ахы, о, Рејганын сијасәтини давам етдирмәк әзминдә олдуғуну билдирир. «Тајм» журналынын кечирдији һәмин сорғу көстәрир ки, америкалылар Дукакиси өз бахышларыны мүдафиә етмәк габилијјәтини гијмәтләндирирләр, лакин «Ағ евдә Бушу көрмәк истәрдиләр».

Сентјабр ајынын ахырларында кечирилмиш телевизија бәһсләшмәләри али дөвләт вәзифәсинә намизәдләрин гүввәләринин чидди сынағы олмушдур. Актуал бејнәлхалг вә дахили проблемләрин мүзакирәсиндә Буш илә Дукакис илк дәфә үз-үзә кәлмишдиләр. Саат јарымлыг дискуссијанын үчдә ики һиссәси сосиал-игтисади мәсәләләрә—АБШ тарихиндә мисилсиз федерал бүдчә кәсиринә, һәрби тәхсисатын артмасына, ишсизлијә, наркоманлыға вә СПИД епидемијасына һәср едилмишди. Харичи сијасәт саһәсиндә ССРИ илә мүнасибәтләрә хүсуси диггәт јетирилмишдир.

Буш билдирмишдир ки, «АБШ јенидәнгурманы вә ашкарлығы алгышламалы, лакин көзүачыг олмалы вә еһтијатлы тәрпәнмәлидир». Рејганын хәттинә садиг олан витсе-президент «зор мөвгејиндән» сүлһү горумаг консепсијасыны мүдафиә едәрәк демишдир ки, сечиләчәји тәгдирдә «Улдуз мүһарибәләри» програмына әсасән тәдгигатлары сүр'әтләндирәчәк вә космик силаһлар системи һазырланан кими, дәрһал ону јерләшдирмәк сәрәнчамы верәчәкдир. Ејни заманда о демишдир ки, «ади силаһларын таразлығына наил олан, кимјәви вә бактериоложи силаһлары јер үзүндән силән бир президент олмаг истәјир».

Өз нөвбәсиндә Дукакис әсасән АБШ илә ССРИ арасында ихтилафлара диггәт јетирмишдир. О демишдир: «Инсан һүгуглары, демократија вә сосиал тәшкилат мәсәләсиндә бизим мөвгеләримиз әсаслы дәрәчәдә фәрглидир, һәјата бахышымыз мүхтәлифдир». Лакин онун фикринчә, «инди әлә дүшән имканлардан нүвә силаһларынын сәвијјәсини ашағы салмаг, бејнәлхалг сабитлији вә тәһлүкәсизлији мөһкәмләтмәк үчүн истифадә етмәк олар». Бушдан фәргли олараг демократларын намизәди демишдир ки, «улдуз мүһарибәләри» програмыны мә'насыз иш сајыр. Лакин әввәлләр мәтбуатда онун бу сөзләри мисал кәтирилмишди ки, принсипчә, стратежи мүдафиә саһәсиндә тәдгигат ишләринин әлејһинә дејилдир.

Америка мәтбуаты ики намизәдин дедикләрини тәһлил едәрәк бу гәнаәтә кәлир ки, онларын арасында кәскин фәрг көрмәк мүмкүн дејилдир. Бу ән әввәл һәр ики намизәдин конкрет вә'дләрлә өз әл-голуну бағламаг истәмәмәси, онларын дәгиг ифадә едилмиш платформаларынын олмамасы вә үстәлик, ән вачиб, актуал суаллара чаваблар вермәкдән јајынмаг нијјәти илә изаһ едилир.

Нәтичәдә Буш вә Дукакис бир-биринә тиканлы сөзләр сөјләјир, өлкәни кәзиб доланараг ејни фикирләри тәкрар едирләр. Онларын арасында бир елә әһәмијјәтли фәрг јохдур, һәрчәнд икиси дә бу фикирдәдир. Јери кәлмишкән, бу, тәәччүблү дејилдир, ахы, онлар ири бизнесин мәнафејини тәмсил едирләр. Әкс һалда, һеч бири Бирләшмиш Штатларда ән јүксәк вәзифәјә өз намизәдлијини ирәли сүрә билмәзди.

Ј. УСТИМЕНКО, (СИТА).

Бакыдакы 84 нөмрәли орта техники пешә мәктәбиндә тәтбиги сәнәт үзрә усталарын һазырланмасына бөјүк диггәт јетирилир. Шәкилдә: кәләчәк һәккак Азәр Абдуллајев өзүнүн һазырладығы мә'мулаты нүмајиш етдирир.

Азәринформун фотохроникасы.

АШКАРЛЫГ АЈНАСЫНДА

ДИПЛОМЛУ ИШСИЗЛӘР

Ишсизлијин ләғв олундуғу бир чәмијјәтдә дипломлу ишсизләр проблеми јаранмышдыр. Нә етмәли, бә'зи көһнә тәфәккүрлү бүрократ рәһбәр ишчиләрин күнаһы үзүндән һәгигәтән мүшкүл проблемлә үзләшмишик.

Дипломлу ишсизләр көмәк мәгсәдилә редаксијамыза да үз тутурлар. Онларын мәктубларыны охујанда истәр-истәмәз дүшүнүрсән: доғруданмы Ағчабәди, Астара, Лачын, Мирбәшир рајонларында бу күн дә бүрократизм хәстәлијинин мүаличәси чәтиндир? Кировабадда, Шамхорда, Чәбрајылда... бу хәстәлијә дүчар оланларын дәрдинә нијә әлач тапылмыр? Јохса, јенә дә көзләмә мөвгеји кәнчләри ифлич едәчәк? Ахы, ашкарлыг ишығында адамлар арасындакы фәрг әријир. Әкәр беләдирсә, бәс Кировабад бөјүклүкдә шәһәрдә Ч. Илдырым адына Аз.ПИ-нин мә'зунларына инди нә үчүн иш тапылмыр? Мәсәлән, институтун автоматика вә һесаблама техникасы факүлтәсинин буилки мә'зуну Аллаһјар Рәһимова Кир.АЗ-да дејирләр ки, бизим кадра еһтијачымыз јохдур. Үмумијјәтлә, институтун 212 нәфәр мә'зуну ишсиздир. Әлбәттә, дикәр али мәктәбләрин мә'зунлары арасында да ишсизләр вар. Амма бу саһәдә «лидерлик» һәләлик Ч. Илдырым адына Аз.ПИ-јә мәхсусдур. Бурада тәкчә институту күнаһландырмаг дүзкүн олмазды. Һәм дә Бакы Радиогурашдырма Истеһсалат Бирлијинин мүәссисәләринин, Бакы машынгајырма заводларынын вә дикәр сәнаје мүәссисәләринин тәгсири үзүндән институтун мә'зунларынын бир гисми ишсиздир.

Бакы шәһәр Совети исә кәнч мүтәхәссисләрин паспорт гејдијјатына алынмалары ишини јенә дә ләнкидир. (?).

Н. К. Крупскаја адына Бакы Мәдәни Маариф Мәктәбинин мә'зуну Фатма Мәчидованын иши дүјүнә дүшмүшдүр. Ону 1983-чү илдән, јә'ни һәлә гијабичи тәләбә олдуғу вахтдан Чәбрајыл Рајон Мәдәнијјәт Шө'бәсиндә иш нөвбәсинә алыблар. Фатма о вахтдан бу күнә кими чох јерә шикајәтә кедиб. Ди кәл ки, рајон мәдәнијјәт шө'бәсиндә Ф. Мәчидоваја ихтисасына мүвафиг иш тапа билмирләр. Она көрә јох ки, Чәбрајылда бош штат гәһәтә чыхыб. Мәсәлә бундадыр ки, бурада да бүрократизм хәстәлијинин мүаличәсинин гејдинә галанлар аздыр.

Кәнч мүтәхәссисләрин кет-кәлә салынмасы Ағчабәди рајонунда санки ән'әнәјә чеврилиб. Һәр ил бура тә'јинатла көндәрилмиш мә'зунларын ишә дүзәлмәмәләри барәдә чохлу шикајәт мәктубу алырыг.

Даһа чох нараһатлыг доғуран мәсәләләрдән бири рајондакы ајры-ајры тәсәррүфатларын һесабына охујан мә'зунлара «иш тапылмамасыдыр». Рәсул Чәфәров «Шәфәг» колхозунун һесабына С. Ағамалыоғлу адына Аз.КТИ-нин бајтарлыг факүлтәсини битириб. Тә'јинатла да һәмин колхоза ишә көндәрилиб. Инсафән тәсәррүфатда пис гаршыланмајыб, мүвафиг ишә дүзәлмәјинә көмәклик көстәрибләр. Лакин өзүнүн јаздығына көрә 10 ајдан сонра ишдән азад олунуб. Сәбәби дә будур ки, «колхозун тәзә сәдри Е. Кәримовун хошуна кәлмир».

С. Ағамалыоғлу адына Аз.КТИ-нин игтисадијјат факүлтәсинин 1986-чы ил мә'зуну Рөвшән Рзајев исә «Комсомол» колхозунун рәһбәрлијиндән килејләнир. Јазыр ки, 1986-чы илдә колхозун хаһишнамәсинә әсасән бура ишә көндәрилиб. Вә... әскәрлијә кедәнә кими аналыг мә'зунијјәтинә чыхмыш бир гадынын јеринә макиначы (?!) ишләмишдир. Һәрби хидмәти баша вурдугдан сонра исә доғма тәсәррүфата гајытмыш Р. Рзајев индијәдәк ишсиздир. «Комсомол» колхозунун сәдри К. Гулијевин мөвгеји көз габағындадыр.

С. Ағамалыоғлу адына Аз.КТИ-нин башга бир мә'зуну Ризван Гәнбәровда (бајтарлыг факүлтәсини битириб) шикајәтчидир: Јазыр ки, кәнч мүтәхәссисин талеји рајон аграр-сәнаје бирлијинин сәдри Ш. Һәсәнову нараһат еләмир. Р. Гәнбәров һәр дәфә иш үчүн она мүрачиәт едәндә: «Кедин, бу мәсәлә колхозун сәдринә аиддир» дејиб јахасыны кәнара чәкир.

Көрүнүр, Ш. Һәсәнов ја сәбирли адамдыр, јахуд кәнч мүтәхәссисләри кет-кәлә салмаға вәрдиш еләјиб. Јохса, Ағчабәди рајонундан мүхтәлиф тәшкилатлара, о чүмләдән гәзет редаксијаларына шикајәтләрин ахыны белә күчлү олмазды.

Мирбәшир рајонундакы Газјан кәнд сакини Рәфигә Ахундова икинчи дәфәдир ки, редаксијаја мәктуб јазыр. Онун биринчи мәктубуну јохланылыб тәдбир көрүлмәк үчүн Мирбәшир Рајон Комсомол Комитәсинә көндәрмишик. Амма индијәдәк чаваб алмамышыг. Рәфигәнин икинчи мәктубунда исә охујуруг:

«Һөрмәтли редаксија! Сизин мәктубла әлагәдар Илич адына колхозун комсомол комитәсинин катиби мәни рајкома чағырды. Орада белә гәрара кәлдиләр ки, колхозда мәнә мүвафиг иш верилсин. Лакин рајкомдан чыхан кими Илич адына колхозун комсомол комитәсинин катиби «Пешә мәктәбини гуртармысан, мән сәнә һарадан иш тапым?» дејиб үстүмә ачыгланды.

Мирбәширдәки 96 нөмрәли ОТПМ-и битирмишәм. Мәни тә'јинатла Илич адына колхоза көндәрибләр. О вахтдан бу күнә кими ишсизәм. Она көрә ки, Илич адына колхозда «пешә мәктәбини гуртаранлара јер јохдур».

Нә исә... вахтынызы алмаг истәмирәм. Амма сиздән бир хаһишим вар: бу дәфә мәктубуму рајкома јох, Илич адына колхозун сәдринин үстүнә көндәрин, бәлкә инсафа кәлди».

Фикир верирсинизми, Р. Ахундова мәктубунун рајон комсомол комитәсинә көндәрилмәсини истәмир. Чүнки «онларын сөзү кечмир».(?).

Бакы Малијјә-Кредит Техникумунун мә'зуну Гајаханым Балабәјова исә јазыр: «Техникуму 1979-чу илдә битирмишәм. О вахт бир мүддәт рајон һесаблама мәркәзиндә ишләмишәм. Лакин јашадығым Галаған кәнди илә рајон мәркәзи арасында мәсафә узаг иди. Буна көрә дә ишә кедиб-кәләркән чәтинлик чәкирдим. Одур ки, мүвафиг бир иш үчүн «Хәзәр» совхозунун рәһбәрлијинә мүрачиәт етдим. Совхозун кечмиш директору С. Маһмудов ишлә тә'мин олуначағыма сөз верди. Мән дә инаныб өз әризәмлә әввәлки вәзифәмдән азад олундум. Амма С. Маһмудов совхозда дәрһал ишә кәтүрүлмәјимә разылыг вермәди, «Үч ај фәһлә ишлә, сонра ихтисасын үзрә ишләјәрсән»—деди. Бу минвалла дүз ики ил фәһлә ишләдим. Сонра хәстәләндим... Нә башынызы ағрыдым, мән нөвбәдә ола-ола башгалары ишә кәтүрүлдү. 1985-чи илдә исә совхоза тәзә директор тә'јин олунду. Әсл һәнкамә дә бундан сонра башлады. Тәзә директор Б. Исајев дә јүз бәһанә илә мәни ишлә тә'мин етмир. Бир факты да дејим ки, онун күнаһы үзүндән нә гәдәр кәнч кәндимиздән чыхыб кетмишдир...».

Г. Балабәјованын ејни мәзмунлу биринчи шикајәт мәктубуну 6 ијул 1988-чи ил тарихдә Хачмаз Рајон Комсомол Комитәсинә көндәрмишдик, амма мәктубла бағлы нә тәдбир көрүлдүјүнү билмирик, чүнки чаваб алмамышыг...

Бәрдә Памбыгчылыг Техникумунун мә'зуну Нәвилә Әлијева (Бәрдә рајону, Јеникәнд кәнди), Бакы Малијјә-Кредит Техникумунун бүдчә учоту шө'бәсинин мә'зуну Таһирә Гурбанова (Салјан рајону, Марышлы кәнди), Салјан Кәнд Тәсәррүфаты Техникумунун мә'зуну Кәрәм Дадијев (Лерик рајону, Бурғу кәнди), Ләнкәран Совхоз-Техникумун мә'зуну Натиг Гасымов (Астара рајону, Һамошам кәнди), Бакыдакы 60 нөмрәли орта техники пешә мәктәбинин мә'зуну Баһадур Нуријев (Шамахы рајону, Набур кәнди), С. Ағамалыоғлу адына Аз.КТИ-нин мә'зуну Исмајыл Вәлијев (Лачын рајону, Әрдәшәви кәнди) дә мүвафиг ишә дүзәлә билмәдикләриндән шикајәтләнирләр.

Астара рајонундакы Һамошам кәндинин башга бир сакини Рафиг Рзајев исә редаксијаја икинчи дәфә мүрачиәт едәрәк билдирир ки, Астара Рајон Комсомол Комитәси онун ишлә тә'мин олунмасында ачизлик көстәрир (?).

Ишсизлик проблеми бу күн һәлл олунмалыдыр. Бир груп бүрократын үчбатындан адамларын чәмијјәтдән наразы галмасына јол вермәк олмаз.

«АК»-нин елм вә тәдрис мүәссисәләри шө'бәси.

«Бағ»—«Баг» олмушдур. «Баги олмаг»—бағ кими, јә'ни Танры кими», «Танры мәскәни кими әбәди олмаг» да бурадан јаранмышдыр. Арашдырмамыздан бәлли олур ки, јер, мәскән-әрази билдирән «тан»—«тан (г)—стан» сөзләри вә сөз сонлуглары, дан јери — Күнәшин доғулдуғу јер мәһз «Танры» сөзүндән јаранмышдыр. Бағ да — Бог,—Танры мәскәнидир. Вә **«ба»—«аб»—су вә јашыллыгла одун гаты—«гор» һалыны тәмсил едән «г» компонентинин чәмидир.**

«Баһар» да, башланғычда ба+г+ар (ба+г+ар) кими сәсләнмишдир. «Баһар»дакы «ар» Күнәшин парылтысыны—һәрәкәт едән улу одуну—«ра»ны ишығы, «һ» («г»—«ғ») исә дедијимиз кими, «гор»у—гаты оду—Јер одуну, нәһајәт, «ба»—«аб» јенә дә су, битки вә һаваны тәмсил едир. **Баһар—јә'ни сујун, һаванын, биткинин (јашыллығын) исти илә — һәрәкәт едән улу одла, Күнәшлә говушараг чохалмасы».** «Бағ»ын («баг»ын) «танры»

«Бағ+ар» — (Бағ+ар) — «Ба+һ+ар» јашыллығын, көзәллијин — һәјатын әбәдилији инамыны тәмсил едир. Хызыр, Дирилик сују вә «Билгамыс» («Килгамыш») дастанында көрдүјүмүз «Јашыл будаг». (һәјат ағачы) да һәмин инамын әксетдиричиләридир. **«Баһар»дакы икинчи «һар» компоненти одсевәр азәрбајчанлынын улу од танрысы Аһурамәзданын ады илә дә (Аһура-Оддур) ејни көкә бағланыр. Белә ки, Аһура әслиндә Аг+ур+а—Ағ+ур+а—Ағнур—«һәрәкәт едән ағ ишыг» мәзмуну дашыјыр.** Бүтүн бунлар да «јаз» кими «баһар»ын — «бағар»ын, «Аһура»нын, елә «Мәзда»нын да—мәз—маз—мад — Мад+ај (Мидија) мәһз Азәрбајчан дилинә мәхсус олдуғуну сөјләмәјә әсас верир. Вә бир даһа ајдын олур ки, «бағ»—«бағар»—«баһар»—«бағишт»—беһишт» вә «Гарабағ» ејни көкә-мәзмуна бағлыдыр. Елә бу күн дә бағым-баһарым, бағым-беһиштим сөзләрини гоша ишләтмирикми?!

рәкәтә башлајан од да елә хачдыр. Бурадан да хачын хач-бағ, хачбағы-чәннәт бағы, бағхач-бағуч, бағуш, бағишт, нәһајәт, јенә дә «беһишт»—вариантлары мејдана кәлиб.

Гејд едәк ки, беһиштин «чәннәт» вә «рај» вариантлары да улу мәзмундан зәррәчә узатлашмыр. Гәдим Азәрбајчан дилиндә һәр ики сөзүн көкүнү тапмаг чәтин дејил. Арашдырмамыз көстәрир ки, «чәннәт» өнчә «каннат»—ганнат—ганат — ганад—ган+тан, күн+тан, күн+тан—Күн танры—танры күн! Каннат—канат (ип, кәндир—ишыг хәтти)—Каннат—кајнат—Кајтан—Гајтаг (гајтағы рәнги, Гајы гәбиләси)—Гајтан—Кајнат — Каннат—учсуз—бучагсыз, сәрһәдсиз танры ганады—мәскәни. Каннат—каннод—ганд од—ган (н)од—Күнод (!) — гәнд-шәкәр (**ширин од, ишыг даш, ишыг од, дадлы ишыг, һәјатлы ишыг, од. Каннат—Канд—кәнд—һәјат олан јер, чәннәт!** Чәннәтин башга бир ады: **шәһәр—сәһәр, шаһар, шагар, шакар—Сакар—**

Ағчабәди, Мирбәшир, Фүзули, Чәбрајыл, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинә дахил олан Степанакерт, Шуша, Мардакерт, Һадрут, Мартуни вә Әскәран рајон вә шәһәрләрини әһатә едән инзибати әразидир.

Бу күн Гарабағ дејәндә көзләримизин өнүндә өлмәз даһиләр, сөз-сәнәт усталары, гәһрәманлар јетирән хошбәхт бир дијар чанланыр. Гарабағ бу дүнјаја Үзејир Һачыбәјов кими өлмәз даһини бәхш етмишдир. Гасым бәј Закир, Хуршуд бану Натәван, Мирмөһсүм Нәвваб кими сөз-сәнәт усталары да бурада доғулмуш вә јашајыб-јаратмышлар. Даһи көзәллик нәғмәкары М. П. Вагифин өмрү, ады вә јарадычылығы вә сөнмәз шөһрәти Гарабағла бағлыдыр. Ингилаб вә Бөјүк Вәтән мүһарибәси гәһрәманлары: Ханлар Сәфәрәлијев, Мирһәсән Вәзиров, Борис Кнунјантс, Нелсон Степанјан, Јагуб Гулијев, онларча әмәк гәһрәманы, елм вә мәдәнијјәт хади-

БӨЈҮК БЕҺИШТ

мә'насында ишләнмәсинә ерамыздан 3 мин ил әввәлки Шумер, даһа сонра Елам јазыларында да раст кәлинир. Азәрбајчан алимләри Тофиг Һачыјев вә Ајдын Мәммәдовун Азәрбајчан—Шумер дил паралелләринә даир арашдырмаларына әсасән һәмин сөзүн Шумер вә Елам дилләринә мәһз гәдим Азәрбајчан дилиндән кечдијини, ја да һәмин дилләрдән асылы олмадан паралел шәкилдә мөвчуд олдуғуну сөјләмәк мүмкүндүр. Һазырда дилимизин «бағ»—«баг» сөзү дүнја халгларынын чохунун дилиндә мәһз «танры» мәзмуну илә «бог» шәклиндә ишләнмәкдәдир.

ГӘДИМ АЗӘРБАЈЧАНЛЫЛАРЫН инамынча «јаз» су илә одун говушмасы, һәјатын јенидән јаранмаға башламасы, доғум, артым, буна көрә дә дилимиздә бу күн дә ишләнән «еркән баһар, илк баһар» мәзмуну дашымышдыр. Јә'ни, **Јаз-Күнәши, истини, јашыллығы кәтирәндирсә, одла сују говушдурандырса, Баһар јазын кәтирдији һәјатын—фәрәһин, ојанманын, дирилмәнин тәнтәнәсидир.** Онларын јер үзүндә бәргәрар олмасыдыр. Јазын-баһарын өмрү шәрти-астрономик гајдада үч ај олса да, о, улу оғузларын-түркләрин нәзәриндә сонунчу јашыл јарпағадәк, гыш өз гары, шахтасы илә тәзәдән көрүнәнәдәк давам едиб. Бу мә'нада пајыза-гышын астанасындакы фәслә улу бабаларымыз кими, биз дә «сон баһар» дејирик. «Сон јаз»—јох, мәһз «Сон баһар». Јај өзү дә баһарын тәркибинә дахилдир, дашыдығы мәзмуна көрә јај—истиси, оду чох олан баһар, пајыз исә, әксинә, оду азалыб сују (бурада сојуғу) чохалан баһар кими анлашылыб. Одсевәр азәрбајчанлы пајызын ахырынчы ајыны—нојабры мәһз бу мә'нада Азәр ајы—Од ајы, Одла, баһарла видалашма ајы адландырмышдыр. Март ајында—јазда тәнтәнә илә гаршыланан од нојабрда—сон баһарда (сон јазда јох!) кәдәрлә вә онун тезликлә—үч ај сонра гајыдачағына инамла јола салынмышдыр. **Јашыллығы исә улу бабаларымыз баһарын әсас синонимләриндән һесаб етмиш, һәр јердә, һәр вахт бир парча јашыллығы—бир парча бағ—багар—баһар кими дүшүнмүшләр.** Бу күн биз дә елә дүшүнмүрүкмү?!

Һәм дә дедијимиз кими,

Дүнјача мәшһур дастанымыз «Авеста»да «гара» сөзүнә «халг»—күтлә мә'насында раст кәлирик. «Бағишт»—багишт»дәки «ишт» «Зәрдүшт» адындакы «дүшт»—«үшт» кими Иштары—Мүгәддәс ишығы тәмсил едир. («Иштар» сөзүнүн «иш»—ишыг, тар-атр-од бурада Күнәш шуасы—һәрәкәт едән од хәтти—Ишыг мәзмуну дашыдығыны көрмәк мүмкүндүр) «Бағ» исә һәмин «Бағишт»лә әлагәлидир. Сонралар «Бағишт»—«Баһишт» («Баһар»да, «Аһур-амәзда»да олдуғу тәк), нәһајәт, «беһишт» шәклинә дүшмүшдүр.

Гәдим Азәрбајчан дилиндә беһиштә-чәннәтә һәм дә «учмаг» дејилиб. Буна улу дастанымызда да раст кәлирик: **«Ағ сағгаллы бабан јери учмаг олсун».** Арашдырмамыздан бәлли олур ки, «бағишт» («беһишт») сөзүндәки «ишт» компоненти өнчә уч-уш-ушт мәрһәләсини кечмишдир. **«Учмаг»—һәрәкәт кими дә, өнчә ишығын әламәти сајылыб.** Даһа сонра ишығын ишыб-ушуб-учуб дүшдүјү јерә дә учмаг, јә'ни **ишыг магы, ишыг јери, ишығы олан** дејилиб. Демәли, «бағишт», һәм дә «бағушт», јә'ни **«уч бағы»**дыр. «Уч» вә Учмаг-гуш тәк ганадланыб учмаг, учуб кетмәк, учуб башга бир дүнјаја—чәннәтә («о дүнјанын» «јахшы һиссәси»нә) кетмәк мә'наларыны сонракы чағларда газанмышдыр. «Уч»—һәм дә ишыг хәтти кими «хач», учмаг исә «хачмаг» мәзмуну дашымышдыр. Биз «хач»ын вә «ишт»ин дә од мәзмуну кәсб етдијини әввәлләр шәрһ етмишик. Улу оғуз—азәрбајчанлы чәннәтә «хач» чәһәннәмә «од»—(«ад»—«аз») демишдир. Онун улу инамына көрә **од—күнәш бүтөв, гапалы һалында һәлә сәма илә тәмасда олмајыбса, одун—күнәшин төрәмәси јер-зер дә һәлә торпаг гатына, јә'ни одлу, сулу, биткили вә һавалы гата малик дејилсә, ја да белә бир гатла һәлә тәмасда дејилсә, онлар, јә'ни Күнәш вә Јер—Зер—Од јалныз јандырыб күлә дөндәрмәк, мәһв етмәк маһијјәти дашыјыр. Хач исә артыг шүаларла көрүнән, јә'ни һәрәкәт едән, јарадан оддур. Шүа—гапалы, өртүлү оддан ајрылан, ајрылмагла да торпаға, «аб»а, «бағ»а јә'ни битки—јашыллыг, су вә һаваја чеврилэндир. Демәли, гапалы од һәм дә һәрәкәтсиз оддур. О, һәрәкәтә башлајан кими һәјаты јарадыр. Вә һә-**

һәрәкәт едән ишыглы. Рајон—рајод—һәрәкәт едән од, јә'ни јенә дә беһишт, чәннәт—рај. Беһиштин, чәннәтин, рајын, јә'ни һәјат олан, танры—улу од мәскәнинин әкси олан гапалы «одун»—«ад»ын **«чәһәннәм» варианты «горгман»дыр. О, «гоганнам» — «чәһәннәм» шәклинә дүшәнәдәк горгман—горгнам шәкилләриндә сәсләнмишдир. Горгман—горгнам—гара варлыг (гара хач!) өлүм мәскәни, өлүм олан јер демәкдир. Дилимиздәки «горхмаг» сөзү дә «чәһәннәм»ин «горгман» көкүндән доғулуб. «Оғру», «әјри», «ағры», «Әһримән», «Агрыман» дејәндә дә гоганнам—чәһәннәм демиш олуруг.** Рус дилиндәки «бојус» да һәмин мәзмунда «богус»дан јаранма сөздүр. «Богус» башланғычда богог—богорг--богут **(«боғмаг»)** олуб, гаранлыг аләм, гаранлыг јер, гара од—танры мәзмуну кәсб едиб.

Өлүмүн, горхунун, әһримәнин—горгманын— көрүнмәзин әкси билдијимиз һәјатдыр—горхмазлыгдыр. «Горхмаз»ын «з» компоненти һәрәкәт едән одун тимсалы, һәјатла, һәрәкәтлә тәмасда олдуғу үчүн һәмин мәзмуну верир. «Уч бағы»—бағушт—бағишт—беһишт— көрүнәндир, баш ачыландыр. «Китаби Дәдә Горгуд»да «Башачыг» јер ады да, Вагифин «Башачыгда олса әкәр бир көзәл» мисрасында да «башачыг» «көрүнән јер» мәзмуну илә беһиштдир. Бағишт-Беһишт сонракы чағларда «ахирәт дүнјасы»на аид едилмишдир. Амма улуларымыз «ахирәт»дән әввәл бу дүнјаларыны — өзләрини одундан вә сујундан јаранмыш билдикләри доғма торпагларыны Бағишт—Беһишт, јә'ни ишыглы вә әтирли бағ кими көрмәји арзу етмиш вә бу уғурда јашамыш, мүбаризә апармышлар. Вә бу арзу-истәклә дә Одлар Јурдунун бөјүк бир әразисини мәһз беһишти андыран әламәтләринә, кејфијјәтләринә, көнүл ачан отлу-сулу, бәрәкәтли торпагларына, бол мејвәли әтирли бағларына, Күнәшли тарлаларына, дүзләринә көрә **ГАРАБАҒ — јә'ни Гара—Бөјүк Беһишт, Бөјүк мүгәддәс бағ** адландырмышлар. **«ГАРАБАҒ (ишт)»—Бөјүк Мүгәддәс Бағ!»—Гарабағ әразисинин улу ады белә јаранмышдыр.**

ГАРАБАҒ ӨТӘН әсрләрдә «Гарабағ маһалы» адланыб. Бу күн исә Јевлах, Бәрдә, Ағдам,

ми Гарабағда дүнјаја көз ачмыш вә Одлар Јурдунун шөһрәтини онун сәрһәдләриндән чох-чох узаглара јајмышлар. Бу күн Гарабағ дејәндә јадымыза ипәк телли ағ памбыг тарлалары, гызыл буғда зәмиләри, учу-бучағы көрүнмәјән үзүм, алма, нар бағлары, нәһәнк тикинтиләр, дилләр әзбәри Чыдыр дүзү, Иса булағы, сәрин мешәләр, сәфалы јајлаглар дүшүр. Гарабағ дејәндә Бүлбүлүн, Рәшидин, Чаббарын, Ханын, Мүтәллимин, Әбүлфәтин, Јагубун, Саранын, Арифин, Гәдирин, Сәхавәтин үрәкләри фәтһ едән хош вә мәлаһәтли сәсини ешидирик.

Бизим Гарабағ дүнјада бешинчи, ССРИ-дә биринчи улу тапынтысы—Азых адамы—Оғуз—Азәрбајчан адамы илә дүнјанын ән гәдим инсан мәскәнләриндән бири кими танылыр. Гарабағ ерамызын IV—VIII әсрләриндә Сасани, христиан вә әрәб зүлмүнә гаршы халгымызын әсас мүбаризә мејданларындан олмушдур. XVII әсрдә феодал зүлмүнә гаршы азәрбајчанлы вә ермәни кәндлиләрини бирләшдирән мәшһур Мыхлы баба һәрәкаты Гарабағ тарихинин унудулмаз сәһифәләриндәндир. Азәрбајчанын XVIII әсрдә јарадылмыш ән күчлү феодал дөвләтләриндән бири Гарабағ ханлығы олмушдур. Нәһајәт, Гарабағ Азәрбајчанда Совет һакимијјәтинин гәләбәси уғрунда мүбаризәнин әсас мәркәзләриндән иди.

Бүтүн бунлара әсасланараг демәк олар ки, «Гарабағ» сөзүнүн мејдана кәлмәси нә XII, нә VII, нә дә IV әсрләрә дејил, ибтидаи оғузун—азәрбајчанлынын од вә су илә бағлы илк инамынын јарандығы, онун шејләрә вә тәбиәт һадисәләринә ад вермәјә башладығы ән узаг чағлара—он мин илләрлә кечмишә кедиб чыхыр. О дөврләрә ки, бизим улу бабаларымыз оду вә сују һәјатын улу башланғычы, тәмизлијин, көзәллијин, ајдынлығын вә хошбәхтлијин чәми кими гијмәтләндирмәјә башламышдылар.

Гарабағын та гәдимләрдән башлајан өлмәз шөһрәт салнамәсини, дүнәнки вә бу күнкү тарихи мәнзәрәсини бир сөһбәтлә әһатә етмәк мүмкүн дејил. Тәкчә ону әлавә етмәк галыр ки, Гарабағын—Бөјүк Беһиштин тарихи Азәрбајчан тарихинин чох бөјүк вә ајрылмаз бир голуну тәшкил едир.

Әждәр ФӘРЗӘЛИ.

СОВЕТ ИТТИФАГЫ КҮНЛӘРИ АЧЫЛМЫШДЫР

БИРМИНҺЕМ. Бу күнләрдә Бөјүк Британијада кечирилән Совет Иттифагы күнләриндә иштирак етмәјә дә'вәт едән әлван плакатлар вә вымпелләр Бөјүк Британијанын бу ири сәнаје шәһәриндә мәркәзи мејданларын вә күчәләрин симасыны дәјишмиш вә чанландырмышдыр.

Бирминһемин бәләдијјә рәиси Һаролд Блументал октјабрын 3-дә күнләрин ачылышы мәрасиминдә иштирак едәнләри сәмими тәбрик етмишдир. О демишдир: «Мән әминәм ки, фестивал ССРИ илә Британија арасында достлуг әлагәләринин тарихиндә јени сәһифә ачачаг, ики өлкә халгларынын бир-биринә јахынлашмасына вә сүлһүн мөһкәмләнмәсинә көмәк едәчәкдир».

Мәркәзи мејданда шәһәр шурасынын бинасы гаршысында Бирминһемлә гардашлашмыш шәһәрин — Запорожјенин инчәсәнәт усталары әлван мәдәни програмла чыхыш етмишләр. Онларын ифасында маһны вә рәгсләр бајрамда иштирак едәнләрин јадындан узун мүддәт чыхмајачагдыр. Бир ај әрзиндә шәһәрин минләрлә сакини вә гонаглар елм саһәсиндә Совет Иттифагынын газандығы сон наилијјәтләрлә таныш ола биләчәк, онун зәнкин мәдәни һәјаты барәдә мә'лумат әлдә едәчәкләр.

АЛБИОНУН ГРАВҮРЛӘРИ

Бакыда ачылмыш «Инкилис ксилографијасы» вә «Мүасир инкилис екслибриси» сәркиләри Инкилтәрәдә графика сәнәтинин истигамәтләриндән бири олан тахта үзәриндә гравүрләр вә китаб нишанлары илә, һәм дә Албион өлкәсинин тарихи вә бу күнү илә таныш олмаға имкан верир. Үмумиттифаг Китабсеверләр Чәмијјәтинин, Азәрбајчан ССР Китабсеверләр Чәмијјәтинин вә республика Мәдәнијјәт Назирлијинин тәшкил етдикләри експозисија С. Бәһлулзадә адына сәрки салонунда ачылмышдыр. Бу илин јазында Москвада мүвәффәгијјәтлә көстәрилмиш бу експозисијаны Бөјүк Британијанын китабсеверләр вә ксилографлар чәмијјәтләри совет һәмкарларына һәдијјә етмишләр.

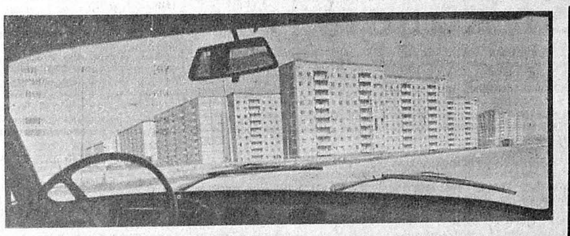
Бөјүк Британија Ксилографлар Чәмијјәтинин катиби рәссам Һилари Пејнтерин дедијинә көрә, 54 гравүрчүнүн коллексијаја дахил едилмиш әсәрләри Инкилтәрәдә һәмин сәнәтин бу күнү һаггында кифајәт гәдәр әтрафлы тәсәввүр јарадыр. Лакин сәркинин өз сирри вардыр. Бу сирри билмәсән експозисија аләминә гәдәм гоја, онун көзәллијини вә өзүнәмәхсуслуғуну дуја билмәзсән. Сәркини тәләсмәдән, диггәтлә нәзәрдән кечирмәк лазымдыр. Бу һалда миниатүр гравүрләрин бүтүн бәнзәрсизлији көз габағында чанланар.

Експозисијанын тәшкилатчылары билдирирләр ки, инкилис ксилографијасы мүхтәлиф модернист тәмајүллүрдән кәнарда галмаса да бу тәмајүлләри јалныз өз ән'әнәләринин сүзкәчиндән кечирәрәк гәбул етмишдир. Һәјатын романтик гаврајышы вә классик дүнја дујуму, ифадә васитәләриндә аскетизм вә фантазија боллуғу илә ашыланмыш әсәрләр бурада јанашы гојулмушдур.

Бирликдә нүмајиш етдирилән ксилографија вә екслибрис сәркиләри бир-бирини тамамлајыр. Инкилтәрәдә китаб нишанынын илк дәфә гејдә алындығы 1587-чи илдән бәри екслибристика хејли инкишаф етмишдир. Бу рәсмләрин топлулары илә таныш оларкән санки гәдим китаблар јығылмыш китабханаја дүшүрсән. Һәмин рәсмләрин бир чоху керб китаб нишанларынын ән'әнәләри әсасында чәкилмишдир.

Истәр кечмишә, истәрсә дә бу күнә аид олан гравүрләрдә әбәди мөвзулар әкс етдирилмишдир: мејвәләрин ағырлығындан әјилмиш алма ағачы, әкинчинин шумладығы торпаг вә тәбиәтин шаһ әсәри олан инсан. Мүәллифи Чорч Тут тәрәфиндән «Инсан вә машын» ады верилмиш ксилографијалардан бириндә сәнәтин јаранма просеси тәсвир едилмишдир. Е'малатханада ағыллы пишик өз саһибинин һәрәкәтләрини излајир. Уста исә чап машынынын јанында гравүр һазырлајыр. Инди бизә јарадычылыгла көрүш севинчи бәхш едән гравүрү һазырлајыр...

(Азәринформун мүхбири).

Сумгајыт бу күн.

ШӘРАИТ ЈАХШЫЛАШДЫРЫЛМЫШДЫР

Бакынын Шүвәлан гәсәбәсиндәки 42 нөмрәли орта техники пешә мәктәбиндә ашпаз, дәрзи, сатычы, ширнијјатчы һазырланыр. Бу илдән мәктәбин мадди-техники базасы хејли мөһкәмләнмишдир. Белә ки, чари тәдрис или башлананадәк тәдрис бинасы әсаслы тә'мир олунмушдур. Тә'мир үчүн 34 мин манатдан чох пул хәрчләнмишдир. Бурада шакирдләрин идманын мүхтәлиф нөвләри үзрә мәшғул олмаларындан өтрү әлверишли шәраит јарадылмышдыр. Белә ки, мәктәбдә индијәдәк идман салону јох иди. Иншаатчылар 4 лазымсыз синиф отағынын аракәсмәләрини көтүрәрәк јени идман салону тикмишләр. Һәјәтјаны саһәдә исә идман шәһәрчији јарадылмышдыр.

Тә'лим-тәрбијә ишләри үзрә директор мүавини И. Мәммәдова билдирди ки, јарадылмыш шәраит бизә идманын 6 нөвү үзрә мәшғул олмаға имкан верир.

Фәрһад ӘСКӘРОВ,
Бакыдакы 181 нөмрәли орта мәктәбин мүәллими.

ХИДМӘТ ҮСУЛУНДА ЈЕНИЛИК

Ағчабәди рајонундакы Һүсүлү кәндиндә 467 нөмрәли нүмунәви аптек мараглы хидмәт үсулу илә фәалијјәтә башламышдыр. Онун хидмәтиндән нәинки Һүсүлү кәндинин, һәм дә Рәнчбәрләр, Тәзәкәнд, Көјчүк, Шаһсевән вә Муғанлы кәндләринин сакинләри дә истифадә едирләр. Аптек фәрди сифаришләрдән әлавә һәм дә бу кәндләрдәки бир нечә хәстәхананын дәрман тәчһизаты илә мәшғулдур.

Кәнд аптекинин хүсуси зөвглә колхозлараарасы тикинти идарәси инша етмишдир. Онун үмуми саһәси 400 квадратметрдән артыгдыр. Хидмәт салонундан әлавә он отағы вардыр. Јени сәһијјә објекти мүасир аваданлыг вә препаратларла јахшы тә'мин олунмушдур. Шәһәр аптекләриндә олдуғу кими, бурада да бир сыра дәрманлар һазырланыр.

Аудиторија фәалијјәтдәдир. Мә'лум олмушдур ки, бу, өлкәдә илк тәчрүбәдир.

Аптекин хидмәт үсулунда јениликләр аз дејилдир. Ләнкимәләр олмасын дејә әтраф кәндләрдәки һәкимләрин телефонла дәрман сифаришләрини гәбул етмәк мүмкүндүр. Дәрман тәчһизаты үчүн ујғунлашдырылмыш оператив хидмәт машыны даим нөвбәдәдир. Аптекин машыны ферма вә тарла дүшәркәләринә тез-тез јолланыр, лазым олан дәрманы вахтында чатдырыр.

М. ӘЛИЈЕВ,
Азәринформун мүхбири.

БЕЈНӘЛХАЛГ КИТАБ ЈАРМАРКАСЫ

Франкфурт-Мајн. Октјабрын 5-дә АФР-ин бу ири сәнаје вә мәдәнијјәт мәркәзиндә ачылмыш бејнәлхалг китаб јармаркасыны үмумдүнја китаб бајрамы адландырырлар. Полиграфија сәнајеси мәһсулларына бахышда 95 өлкәнин тәгрибән 8 мин нәшријјаты, харичи тичарәт бирлији вә фирмасы иштирак едир. Тәгрибән 340 мин адда китаб нүмајиш етдирилир. Буларын үчдә бир һиссәси јени китаблардыр.

Совет Иттифагында һәјата кечирилән дәјишикликләр, јенидәнгурма вә ашкарлыг әламәти алтында тәшкил олунмуш ССРИ експозисијасы бөјүк мараг доғурур.

Башга социалист өлкәләринин експозисијалары да мараглыдыр. Нүмајиш етдирилән китабларын чоху совет нәшријјатлары илә бирликдә бурахылмышдыр. Јармарканын саһиби олан өлкәнин—АФР-ин, һабелә Бөјүк Британијанын, Франсанын, Јапонијанын, АБШ-ын стендләри бу дөвләтләрдә полиграфија сәнајесинин јүксәк сәвијјәдә олдуғуну әкс етдирир.

АФР-ин харичи ишләр назири Һ. Д. Kеншер јармарканы ачаркән демишдир ки, мәдәнијјәт саһәсиндә сијасәт сүлһ вә гаршылыглы анлашма үчүн һуманист мә'нәви бүнөврә јарада биләр.

(СИТА).

ХАРИЧДӘ КӘНЧЛӘРИН ҺӘЈАТЫ

Лондон. Рөјтер акентлији Монровизајадан хәбәр верир ки, чәршәнбә ахшамы Либеријанын пајтахтында полис илә тәләбәләр арасында тоггушма баш вермишдир. Полис көзјашардычы газдан вә пластик дәјәнәкдән истифадә етмишдир.

Либерија университетинин тәләбәләри һәбс олунмуш тәләбә һәрәкаты лидерләринин азадлығыны тәләб едән нүмајиш тәшкил етмишдир.

Мапуту. Чәршәнбә күнү ҮИЛККИ МК-нын катиби Валентин Денисов башда олмагла ҮИЛККИ МК-нын нүмајәндә һеј'әтинин Мозамбик Кәнчләр Тәшкилатынын рәһбәрлији илә көрүшү башланмышдыр.

Мапутуда Ленин комсомолунун елчиләри ҮИЛККИ-нин 70 иллијинә һәср едилмиш сәркинин ачылышында иштирак едәчәк, Мозамбик Кәнчләр Тәшкилатынын фәаллары илә көрүшәчәк, әмәкдашлығы кенишләндирмәк мәсәләсини мүзакирә едәчәкләр. Гонаглар Замбезија әјаләтиндә олачаг, Мозамбик халгынын истиглалијјәт уғрунда силаһлы мүбаризәјә башламасынын 24-чү илдөнүмүнә һәср едилмиш шәнликләрдә иштирак едәчәкләр.

Рома. Италија пајтахтында М. Ломоносов адына Москва Дөвләт Университети илә Романын «Ла-Сапенса» Университети арасында мәдәни, елми вә техники әмәкдашлыг һаггында сазиш имзаланмышдыр. Сазишдә физика, ријазијјат, италјан дилинин вә өлкә тарихини өјрәнмәк, славјаншүнаслыг, археолокија, молекулјар биолокија вә башга саһәләрдә әмәкдашлығын, бу ики али мәктәб арасында тәләбә мүбадиләсини нәзәрдә тутмушдур.

Сазиши Москва Дөвләт Университетинин ректору А. А. Логунов вә «Ла-Сапенса» университетинин ректору Чорчо Течче имзаламышдыр.

(СИТА).

РЕСПУБЛИКА ЛЕНИН КОМСОМОЛУ МУКАФАТЫНА ТӘГДИМ ЕДИЛМИШДИР

ҺӘЈАТ ҺӘГИГӘТИНӘ СӘДАГӘТЛӘ...

Нәсримиздә Агил Аббасын тәмсил етдији нәсил өзүнүтәгдим мәрһәләсини архада гојуб. Кәнч насирләримизин бир-бир нечә повест чап етдириб, артыг бу нәсил өзүнүтәсдигдә вә тәкмилләшмәдә кедән чәтин вә әзаблы бир јарадычылыг јолуну јохушуна үз тутуб.

«Ән хошбәхт адам» китабында топланмыш повестләр вә һекајәләрдәки һәјат материалынын өзүнәмәхсус тәгдими кәнч јазычы Агил Аббасын чәтин вә әзаблы јарадычылыг јолундакы илк уғурларындан хәбәр верир. Повест вә һекајәләрин башлыча сәнәткарлыг кејфијјәтләриндән бири һәјат һәгигәтинин бәдии һәгигәтә чеврилмәси, јазычы фикринин, нијјәтинин тә'сирлији үчүн бәдии һәгигәтин реаллығынын, инандырычылығынын әсас фактор кими алынмасы принсипидир.

Инсана, онун мә'нәви-психологи јашантыларына һуманист мүнасибәт адынча дујулан «Күнаһ» повестинин дә әсасында гәһрәманын һәјат һәгигәти дурур. Һәјатын мә'насыны, јашајышын мәзмунуну һәлә тәзәчә думалы олан Зијәддин өзүнүн дә кәләнмәјини һалда адам өлдүрүр. Илк бахышдан бу чинајәт кәјдәндүшмә тә'сир бағышлајыр, санки мүәллиф диггәти илә һөрүлүр. Јох, бу һадисәләрин сонракы инкишафыны тә'мин етмәк, драматик кәркинлик јаратмаг үчүн едилән јазычы һәндәси дејил. Гәһрәманын характери, мә'нәви-әхлаги аләми дә бу һәрәкәтә әсас вермир. Һәјат, һадисәләр вә мәнтиги инкишафы дә бу олана ачы сүрпириз һазырлајыр. Өзүнүн дә хәбәри олмадан јашадығы микромүһит, дүшдүјү конкрет ситуасија бүтүн чылпаглығы илә ону учурума сүрүкләјир. Јазылмыш ганунлара көрә Зијәддини ағыр чәза көзләјир. Јарыда гырылмыш өмүр, бир дә һеч вахт јашанмајачаг һәјатын чанында, ганында көзән, долашан хиффәти... «...Инди тутулмаг, һәбсханаја дүшмәк, күнаһыны јумаг үчүн нечә илләр дөрд диварын арасында кечирмәјим дәһшәтли о иди ки, Зијәддин бу инсан өмрүнү инсан кими јашаја билмәди. Бу инсан өмрүнү инсан кими јашамаг үчүн исә Зијәддин бир даһа доғулмајачагдыр вә бу илк дәфә көрүб гәрибә һиссләр кечирдији о гәшәнк гыз да һеч вахт Зијәддинә гисмәт олмајачагды».

Повест боју гәһрәманын әһвал-руһијјәсиндәки кечидләрин һәссаслыгла изләнмәси, онларын сәчијјәви пластик деталларла ин'икасы тәсвир-тәһкијә тәрзинә һисси-емосионал бир аһәнк кәтирир.

Зијәддинин гәтлдән сонракы јашантыларынын тәсвириндә тәһкијәдә психоложи-драматик фон күчләнир, гәһрәманын дахили монологлары башланыр, онун дүшүнчәләриндә мә'нәви-әхлаги принсипләрин тоггушмасы е'тирафа апарыр. Кәркин психоложи сарсынтылар, өмүрлүк өз ичинин дустағы олмаг дәһшәти Зијәддини күнаһыны е'тираф етмәјә мәчбур едир. Вә образын бу һәрәкәти илә характери арасындакы үзви әлагә психоложи әсасдан мәһрум дејил.

Һәјатын јазылмамыш ганунлары да вар. Вә бу ганунлара көрә Зијәддин чани дејил. Елә бу мәнтигә көрә дә мүәллиф мүәјјән бир мүчүзә баш верир. Гоз ағачынын дибини газаркән мејит тапылмыр. Бурадан охучу ики нәтичә чыхарыр. Биринчиси, мүәллиф санки өз гәһрәманынын бүтүн мә'нәви, әхлаги әсасларла күнаһсызлығына инандырмаға чалышыр. Амма охучу бәлкә бир мәтләби дә дәрк едир. Зијәддин өмрүндә бир дәфә дә олса, инсан кими көрдүјү иши һеч кәсә сүбут едә билмир. Вә бу онун фачиәси кими мә'наланыр.

Агил Аббас нәсринин характерик чәһәтләриндән бири дә чәмијјәт һәјатынын фәрдин талејиндә, онун һәгигәтиндә дәрк олунмасына олан күчлү мејлдир. Фәрд вә чәмијјәт арасында, онлар арасындакы әлагәләрин мүрәккәблији ону бир јазычы кими һәмишә нараһат едән проблемләрдәндир. «Ән хошбәхт адам» повестинин гәһрәманы хошбәхтлик һаггында јашадығы мүхтәлиф һисси-психоложи овгатлардан асылы олараг ајры-ајры мә'нәви критеријалардан јанашыр. Һәјатынын [illegible] јашајышын монотонлуғу санки онун мүһит, чәмијјәт арасындакы әлагәни гырыр, мә'нәви тәнһалыға доғру апарыр: «...Ахы, инсан һәр шејә өјрәшә биләр, бу шејә һәр һалда, тәклијә вәрдиш едә билмир. Һәмишә ...» Бу инсан өмрүнүн ... ким олдуғу ... адам тапмаға чан атыр. Бу һалда јашајан адам ... Бу јолда Зијәддин ... Китаба дахил едилмиш һекајәләр дә мүәллифин шәхси мүшаһидә вә гәнаәтләринин мәһсулу олан, дујдуғу, таныдығы, күндәлик тәмасда олдуғу инсанларын, һадисәләрин бәдии ганунаујғунлуглар тәсвиринә чәһд көстәрмәсиндән, һәјаты конкретлијиндә вә чохчәһәтли тәзаһүрләриндә әламәтләндирмәсиндән хәбәр верир.

Көзәл әсәр, јахшы китаб о заман чәр әдәби мәнсул олараг галмыр ки, дејилән һәгигәтә охучуну инандыра билсин. Охучу јаддашында өзүнә бир сығыначаг тапа билсин. Инанырыг ки, Агил Аббас гәләминдән чыхачаг һәр бир әсәр дә охучу дүнјасында өзүнә јер тапа биләчәк.

Меһди ШЫХЛИНСКИ.

М. МҮШФИГӘ ҺӘСР ОЛУНМУШ КЕЧӘ

Бакынын 1-чи Забрат гәсәбәсиндәки 1 Мај адына мәдәнијјәт сарајынын китабханасында Микајыл Мүшфигин анадан олмасынын 80 иллији мүнасибәтилә кечә кечирилмишдир. Кечәни китабхана шурасынын сәдри Мүбариз Нәсибов ачмыш, «М. Мүшфигин јарадычылыг јолу» мөвзусунда мә'рузә етмәк үчүн сөзү көркәмли јазычы, мүшфигшүнас алим Күлһүсејн Һүсејноғлуна вермишдир. К. Һүсејноғлу шаирин һәјаты, лирикасы, поемалары, сәнәткарлыг хүсусијјәтләри һаггында динләјичиләрә әтрафлы данышмыш вә сонра онлары марагландыран суаллара чаваб вермишдир.

Кечәдә, һәмчинин, китабхананын мүдири Рә'на Чәфәрова, охучулардан Бејтулла Мәммәдов, Меһман Әлијев чыхыш етмиш, Мүшфиг поезијасынын көзәллијиндән, мүһәллә мәһәббәти газанмасындан данышмышлар.

Кечәдә шаирин әсәрләриндән нүмунәләр сәсләндирилмишдир.

ТҮРК ШАИРИ ИЛӘ КӨРҮШ

Азәрбајчан ЛКГИ МК-нын вә Азәрбајчан Јазычылар Иттифагынын нәздиндә фәалијјәт көстәрән «Кәнчлик» республика әдәби бирлијинин үзвләри нөвбәти мәшғәләдә республикамызда гонаг олан танынмыш түрк шаири, Түркијә Һачәттәпә университетинин мүәллими Әли Ағбаша илә көрүшмүшләр. Шаир бирлик үзвләриндән бир нечәсинин ше'рләрини динләмиш, онларын суалларына чаваб вермиш вә јени ше'рләрини охумушдур.

Бирлијин сәдри Мәммәд Исмајыл көрүшә көрә Әли Ағбаша тәшәккүр етмиш, она јени јарадычылыг уғурлары арзуламышдыр.

Бирлијин нөвбәти мәшғәләси октјабрын 11-дә саат 6-да Натәван адына клубда кечириләчәкдир.

Сабир МӘЛИКОВ.

ТЕАТР

М. Әзизбәјов адына Академик Дөвләт Драм Театрынын бу илки мөвсүмдә тамашачыларына тәгдим етдији илк јени тамаша Вагиф Һәсәновун гурулушунда түрк јазычысы Садыг Шендилин «Ганлы Никар» мелодрамасыдыр.

«ГАНЛЫ НИКАР»

Бу тамаша бир чох чәһәтләринә көрә театрымызда әламәтдар һадисәдир.

Әввәла, она көрә ки, тамашачылары түрк драматургу С. Шендил вә онун «Ганлы Никар» әсәри илә таныш едир.

Икинчи бир тәрәфдән бу тамаша театр һәвәскарларыны режиссор В. Һәсәнов јарадычылығы илә «Сәһра јухулары»ндан сонра академик театрда јенидән көрүшдүрүр.

Үчүнчүсү, театр бу әсәри репертуарына дахил етмәклә өзүнүн жанр, үслуб, дүнја драматуркијасы бахымындан јарадычылыг ахтарышларыны јени истигамәтдә давам етдирмиш олур.

«Ганлы Никар» мелодрамасында Никарын гызлары илә бирликдә бүтүн јарамаз, худбин, сарсаг адамлары ифша етмәси һадисәләрин мәркәзиндә дајаныр.

Никар кәнчлик илләриндән һагсызлыгла гаршылашыр, дүшдүјү чиркин мүһитин батаглығында боғулмамаг үчүн евини, јурдуну тәрк едиб гачыр. Онун өзү илә о мүһитдән кәтирдији јеканә силаһ инсанлара нифрәт, имкан дүшдүкчә инсаны алдатмаг, она әзаб вермәк, күлүнч вәзијјәтдә гојмаг һисси олур.

Лакин гадын сафлығыны вә тәмизлијини тапдајан мүһит ону бир инсан кими ләкәләмәјә, мәһв етмәјә мүвәффәг ола билмир. Никар хејирхаһлығыны, көзәллијини, садәлијини итирмир. Тәк галаркән көзәллијинә бахыб көврәлир, кечдији һәјат јолуну хатырлајыб сарсылыр, јашадығы мә'насыз күнләри дүшүнүб ачы-ачы ағлајыр. Бүтүн бунлар исә ону худбин, јарамаз, чиркин адамлардан гисас алмаға галдырыр.

Никарын гисасчы мәгсәди чох күчлүдүр. Никар мүсәлманлар мәһәлләсинин шејх бабасы Акаһдан да, валидејнләрини, доғма адамларыны «кәсмиш»—мәһв етмиш Истинјели кими чиркин адамлардан да, Әчәм кими диләнчидән, синәсинә дөјсә дә фағыр бир балыгчы олан Лаздан да гисас алыр.

Ганлы Никарын бир мәгсәди вар: «Сәни мәһв етмәк истәмиш бүтүн мүһитдән гисас ал! Амма һәгигәт вә тәмизлик гаршысында дајан, јахшыны гијмәтләндир».

«Ганлы Никар» мелодрамасынын бу идеја хәттини режиссор Вагиф Һәсәнов әсас көтүрәрәк мүасир проблемләрин һәллини габартмыш, адамлары хејирхаһлыға чағыран, инсанын мә'нәви паклығыны, көһнә фикирләрин, чиркин әмәлләрин, адәт вә ән'әнәләрин јашадығы чәмијјәтдән гачмаг, гуртулмаг, јени аләм јаратмаг идејасыны күчләндирән мараглы бир сәһнә әсәри һазырламышдыр.

Тамашачы, Вагифи епик театр үслубунда, тәчәссүм театры елементләри илә зәнкин тамашалар мүәллифи кими таныјыр. Онун һәлә Тәдрис театрында ишләјәркән һазырладығы «Гаравәлли», «Јајлаға кедир», «Дәдә Горгуд», мусигили комедија театрында гурулуш вердији «Сәһранын бәјаз күнәши», «О олмасын, бу олсун», һабелә академик театрда «Сәһра јухулары» тамашалары мараглы јарадычылыг чәһәтләри, проблем јенилији, ифа пластиклији илә јаддан чыхмајыб.

«Ганлы Никар» тамашасы исә Вагифин өз јарадычылыг дәсти-хәттини даһа да инкишаф етдирдијиндән хәбәр верир.

Тамашада епик театр сәнәт нәзәријјәсинин тәләбләри илә гәдим халг фолклору «Гаракөз»—Көлкә театры ән'әнәләри ујғун бир шәкилдә бирләшир, бир-бирини тамамлајараг, аһәнкдар, рәнкарәнк бир гурулушда мејдана чыхыр.

Һадисәләр мүсәлман мәһәлләсинин бир евиндә чәрәјан едир. Лакин тамашачы бу евин декорларында мә'бәди хатырладан деталлар көрүр. Бизә елә кәлир ки, бу деталларын ифадә етдији фикир режиссорун бурада јашајан Никар вә гызларына мүнасибәтини билдирир вә бу «мә'бәд» маһијјәти илә онларын тәмизлијинә, бу евин Акаһын, Истинјелинин вә бу кими адамларын јашадығы евләрдән даһа мүгәддәс олдуғуна ишарә олунур.

Һәмин евин ачарлары Кәрбәлаја кетмиш, күнаһларыны јумуш ән чиркин адамы белә мүгәддәс сајан Абдидәдир. Абди «Ганлы Никар» тамашасында «режиссор» ролуну да ифа едир. Бүтүн тамаша боју сәһнәдә олан бу образа тамашанын идарә олунмасынын һәвалә едилмәси әсәрин әсас идејасына ујғун дүшүнүлмүшдүр.

Тамашанын сәһнә талеји театрымызын гүввәтли актјорларына һәвалә олунуб. Бурада Абдини—Ј. Нуријев, Истинјели—Р. Әлијев вә М. Мирзәјев, Акаһы—Ә. Нурәлијев вә Е. Ағаһүсејноғлу, Никары—А. Пәнаһова, Һ. Меһбалыјева, Нәдидәни — Ф. Мүтәллибова, З. Ширинова, Л. Бағырова, Бәдидәни—Б. Чәфәрова, С. Хәлилова, Нарчыны—И. Әһмәдов вә И. Әскәров, Әчәми—Ә. Мәммәдоғлу вә Ф. Худавердијев, Лазы—Т. Адыкөзәлов вә М. Ағајев ифа едирләр.

Абди образыны Ј. Нуријев реалист үслубда тәгдим едир. Актјор Абдинин тапдығы вә итирдији һәгигәтләр идејасыны, хүсусән сон шәкилдә Нәдидә тәрәфиндән тәһгир олундугдан сонра дүшдүјү вәзијјәти, ахунда, «никаһлылара» бахыб, нифрәтлә онлары сүзмәси вә дејиб-күлән бу чамааты тәрк едиб кәдәрлә кетмәси сәһнәләрини күчлү драматизм, мараглы, тәбии сәнәт чизкиләри илә тәчәссүм етдирир.

Тамашада, үмуми ансамблда «дирижорлуг» Никар образы үзәринә дүшүр. Бир нечә тамашада биз Никар образыны Амалија Пәнаһованын ифасында көрдүјүмүз үчүн бүтүн тәһлили бу актрисанын ифасында изаһ етмәли олуруг.

А. Пәнаһова театрымызда бир чох јаддагалан образлар јарадыб. «Ганлы Никар» тамашасында да актрисанын бөјүк һәвәслә, мәс'улијјәтлә ишләдији һисс олунур. Лакин Никар образы характер, тале бахымындан актрисанын дикәр ролларындан фәргләнсә дә сәһнә јозуму бахымындан онлардан һеч бир чәһәти илә, сәнәткар ифадәлилији илә сечилмир. Һәр һалда инанырыг ки, тамашадан-тамашаја Никар образынын сәһнә талејинә диггәтлә јанашылачаг, бу образ һәм истедадлы актрисанын јарадычылығында, һәм театрымызын бу илки репертуарында ән мараглы сәнәт иши кими јадда галачагдыр.

«Ганлы Никар» идејасынын ачылмасында Р. Әлијевин ифа етдији Истинјели образы да јахындан иштирак едир. Биз бу тамашаја гәдәр Р. Әлијеви бир нечә ролда көрмүшүк. Лакин бизә елә кәлир ки, Истинјели ролу бу актјорун ән мараглы сәһнә гәһрәманыдыр. Бу образ тамаша боју сәһнәјә ики-үч дәфә кәлир. Бу бир нечә кәлиш исә о гәдәр мараглы, ифадәли, типик, характерик олур ки, һәм гәһрәманынын бүтүн мәгсәдини ачыр, һәм дә актјорун ифачылыг усталығыны нүмајиш етдирир.

Тамашада бүтүн образ вә персонажларын ајры-ајрылыгда тәһлилинә еһтијач һисс олунур. Бу мә'нада ки, јарадычы коллектив әсас образлардан башлајараг, ән кичик персонажа гәдәр бүтүн гәһрәманлары бүтөв характерләр, типләр кими тәгдим едир. Мәсәлән, «Бачы» образы да сәһнәмиз вә «Ганлы Никар» тамашасы үчүн характер тапынтысыдыр. Ә. Бабајеванын гара зәнчи ролунда чыхышы онун нә гәдәр зәнкин ифачы имканларына малик олдуғуну көстәрир. Актрисанын кејими, грими, мимикасы, типик данышыг диксијасы образын һәјат мәнтигинә ујғун дүшүнүлмүш, тапылмышдыр.

Абди вә Никардан сонра үчүнчү мелодрамик хәтт Нарчын образында давам едир. Бу ролун ифачыларындан бири И. Әһмәдов онун характериндәки садәлөвһлүјү, һәддән артыг чәмијјәтдән, һәјатдан «узаг дүшдүјүнү» усталыгла ачыр. Нарчын һәм дә бу мүһитдә јетишән ән тәмиз, ән саф бир инсандыр. Онун инсанпәрвәрлик, хејирхаһлыг, әдаләт, мәһәббәт һиссләрини исә актјор И. Әскәров тәчәссүм етдирир.

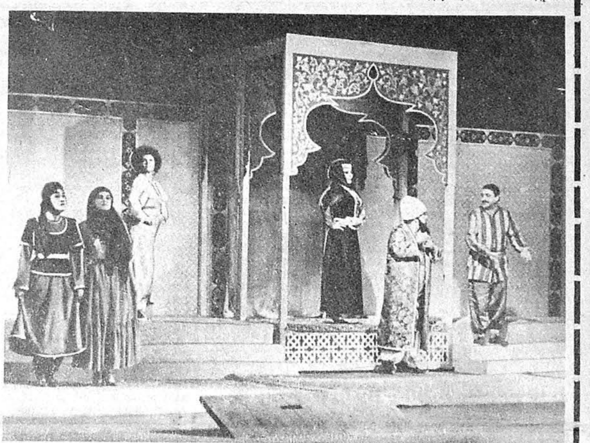
«Ганлы Никарын» драматуржи материалы кениш, проблемләри дәрин, һадисәләри рәнкарәнкдир. Бурада халг фолклорундан, ел ојунларындан, мәсәлләрдән, әсасән дә «Көлкә театры», «Гаракөз» ојуну ән'әнәләриндән кениш истифадә олунур. Көлкә театры Никар вә гызларынын галдығы ев макетинин дивар декорлары үзәриндә гурулуб. Бу театр елементләриндән тамашанын мүхтәлиф һадисә вә шәкилләринин тәчәссүм олунмасында истифадә олунур. Хүсусән, Никар вә гызларынын адамлары гәбул едәрәк, онларын чәзасыны вермәси, Лаз, Нарчынла бағлы һадисәләр бу театр васитәсилә чанландырылыр. Лакин јахшы олар ки, бу көлкә театрындан тамашада даһа чох истифадә олунсун. Бизчә, белә оларса, јәгин ки, тамашанын үчүнчү һиссәсинә ја һеч еһтијач галмаз, ја да бу һиссә о гәдәр узанмазды.

Башга бир мәсәлә. Бизчә «Ганлы Никар» тамашасынын жанрыны јалныз мәзһәкәви сүжет хәттинә әсасланараг комедија кими гәбул етмәк доғру олмаз. Бу тамашада Никардан башга Абди вә Нарчын образларынын дахили идеја монологлары, бу образларла бағлы бүтүнлүклә драматик шәкилләр, сәһнә вә диалоглар да бизим «Ганлы Никар»ы комедија кими дејил, мәһз мелодрама кими гәбул етмәјимизә әсас верир.

Јери кәлмишкән гејд едәк ки, тамашада мусигинин апарычы олмасы, һәр бир образ вә һадисәни мусигинин мүшајиәт етмәси дә бизим бу тамашанын жанрыны мелодрама кими мүәјјәнләшдирмәјимизә имкан верир.

Театр сәнәтинин имканларыны дүшүнәндә һәмишә е'тираф олунмуш һәгигәтдир ки, инчәсәнәтин хошбәхт саһәсидир. Она көрә ки, тамашадан-тамашаја пухтәләшир, инкишаф едир. Ојнандыгча һәм тамашачынын естетик зөвгүнүн тәрбијәсинә, һәм дә коллективин өз јарадычылыг күчүнүн сынаныб инкишаф етмәсинә тә'сир едир. Бу бахымдан биз чох мараглы бахдығымыз «Ганлы Никар» тамашасыны алгышлајырыг. Биз истәрдик ки, јарадычы коллектив С. Шендилин «Ганлы Никар» мелодрамасынын сәһнә талејинә даһа мәс'улијјәт вә гајғы илә јанашсын, ону бир сыра нөгсанлы чәһәтләрдән, тәбии, инандырычы алынмамыш образ вә сәһнәләрдән хилас етсин вә театрымызын истәр бу илки, истәрсә дә кәләчәк репертуарында көзәл бир сәнәт һадисәси кими сечилмәсинә мүвәффәг олсун.

Хатирә ГУЛИЈЕВА, театршүнас.

Шәкилдә: «Ганлы Никар» тамашасындан бир сәһнә.

ҮМУМДҮНЈА АВТОМОБИЛ САЛОНУ

ПАРИС. Франсанын пајтахтында бејнәлхалг автомобил салону ачылмышдыр. Бурада дүнјанын 27 өлкәсинин, о чүмләдән Совет Иттифагынын 1.064 мүәссисәси вә ширкәти өз мәһсулуну нүмајиш етдирир. Експонатлар арасында мүхтәлиф маркалы миник вә јүк автомобилләри, автобуслар, автомобил мүһәррикләри, башга говшаглар вә агрегатлар, мүхтәлиф нөв аваданлыг вардыр.

Автомобил салонунун јениликләри арасында Ленин Комсомолу адына автомобил заводунун бурахдығы «Алеко» модели дә вардыр. Кәлән илин мартындан бу адла Франсада өлкәмиздә шөһрәт газанмыш «Москвич-2141» машыны сатылачагдыр. Миник автомобилләри истеһсал едән «Автоваз» Волжск Бирлијинин мәһсулу да салонда кениш нүмајиш етдирилир.

Франсанын өлкәдә совет автомобилләрини сатан «Жак пок отомобил» ширкәтинин коммерсија директору Франсис Губл демишдир: Һазырда өлкәмизин автомобил базарында «Автоваз» Бирлијинин мәһсулу 1,2 фаиз тәшкил едир. Дүнјанын бүтүн автомобил ширкәтләринин базарда кәскин рәгабәт апардыглары нәзәрә алынарса, бу, чох јахшы көстәричидир. Буну демәк кифајәтдир ки, биздә совет автомобилләри Јапонија, јахуд «Алва-ромео» вә «Фолксвакен» кими мәшһур автомобилләрдән даһа чох сатылыр. Биз үмид едирик ки, кәлән ил «Алеко»нун да бејнәлхалг базара чыхмасы «Лада», «Нива» вә «Самара» автомобилләри кими уғурлу олачагдыр.

ДОСТЛУГ КОНСЕРТИ

Мусиги чәмијјәтин естетик тәрбијәсиндә мүһүм рол ојнајыр. Рәссамлыг вә һејкәлтәрашлыг кими мусигини дә сәнәтин башга нөвләриндән фәргләндирән сәчијјәви хүсусијјәтләрдән ән башлычасы, онун мәнсуб олдуғу халгын мә'нәвијјатыны, фәлсәфи вә әхлаги дүнјабахышыны, көзәллик дујумларыны ифадә етмәсиндән асылы олмајараг, дүнјанын бүтүн халглары үчүн анлашыглы олмасы, «дил»инин өзүнәмәхсуслуғу илә һәр бир инсанын руһуну вә гәлбини охшаја билмәсидир.

Сон илләр республикамызда чох әсрлик ән'әнәләрә малик милли мусигимизлә јанашы камера мусигисинин, вокал сәнәти вә фортепиано мусигисинин инкишафына вә тәблиғинә дә бөјүк диггәт јетирилир.

Ү. Һачыбәјов адына Азәрбајчан Дөвләт Консерваторијасынын бөјүк консерт салонунда кечирилән үч республиканын тәләбә мусигичиләринин биркә консерти республикада бу саһәнин тәблиғи јолунда атылмыш даһа бир аддым кими гијмәтләндирилә биләр. Кәләчәкдә ән'әнәви олмасы нәзәрдә тутулан биркә консертә бу ил Луначарски адына Белорусија Дөвләт Консерваторијасы вә Молдавија Дөвләт Консерваторијасынын кәнч мусигичиләри дә'вәт олунублар.

Консертин тәләбә мусигичиләр үчүн мүһүм әһәмијјәти вар иди. Илк дәфә иди ки, тәһсил сәвијјәси, ифа техникасы, милли сәнәт ән'әнәләринә мүнасибәт е'тибарилә фәргләнән ајры-ајры мусиги очагларынын јетирмәләри бир јердә чыхыш етмәк, ифачылығын өзүнәмәхсуслуғу илә таныш олмаг вә гаршылыглы сурәтдә бәһрәләнмәк имканы газанмышдылар. Шүбһәсиз, фәргләрлә јанашы, ујғун чәһәтләр, онлары бирләшдирән сәчијјәви амилләр дә вар иди вә елә консерт тәшкилатчыларынын әсас нијјәти дә бу истигамәтә јөнәлмишди. Иштиракчылары мә'нән бирләшдирән, доғмалашдыран онларын азад импровизә руһу вә сәрбәст өзүнүифадә имканлары иди. Салона топлашмыш мусигисевәрләрин алгышлары илә гаршыланан консертдән сонра биз иштиракчылардан шәһәрләримизлә, консертин тәшкили илә бағлы тәәссүратларыны бөлүшмәји хаһиш етдик.

Виолетта Лдокова (Белорусија):

—Бакыја биринчи кәлишимиздир. Бу гыса мүддәтдә имкан тапыб шәһәрлә аз да олса таныш ола билмишик.

Опера студијасында олдуг. Сиздә белә көзәл студијанын вә консерваторијанын бөјүк консерт салонунун олмасы кәләчәк перспективләрдән хәбәр верир, чүнки мүгајисәдә сизин имканларыныз гат-гат јахшыдыр. Минск консерваторијасынын белә опера студијасы, бөјүк консерт салону јохдур, кичик опера синфи вар вә орада да шәраит о гәдәр дә гәнаәтбәхш дејил.

Групумуз беш мусигичи—ики пианочу, үч вокалчы илә тәмсил олунуб. Биз програмымыза белорус, рус вә харичи өлкә мусигичиләринин әсәрләри илә јанашы, Ү. Һачыбәјовун мәшһур «Аршын мал алан» опереттасындан Күлчөһрә илә Әскәрин аријаларыны да салмышдыг вә дејәсән, тамашачылар тәрәфиндән пис гаршыланмады.

Бакы вокал дуетинин чыхышы исә бизи һејран гојду. Белә көзәл консертә көрә тәшкилатчылара миннәтдарыг вә үмид едирик ки, кәләчәк топланышларда да биз јаддан чыхмајачајыг.

Алјона Мирочник (Молдавија):

—Биз бу көрүшү сәбирсизликлә көзләјирдик. Сәнәт достларымыз бизи олдугча јахшы гаршыладылар. Шәһәриниз елә илк танышлыгдан хошумуза кәлди.

Консертин ә'ла тәшкилинә сөз ола билмәз. Бакылы мусигисевәрләрин классик мусигијә, вокал сәнәтинә күчлү марағы, јүксәк зөвгү бизи севиндирир. Биркә кечирилән бу типли консертләрин әһәмијјәти бөјүкдүр. Бу, бир нөв, тәчрүбә мүбадиләсидир, бир-биримиздән өјрәнирик, имканларымызы сынагдан кечиририк.

Тәәссүф ки, биз анчаг мусиги нөмрәләри сәсләндирә билдик, вокалчымыз јох иди. Белорус вокал дуетинин ифа етдији рус халг маһнысы вә Бакы дуетинин охудуғу «Гајынана» опереттасындан аријалар онларын јүксәк ифачылыг имканларындан хәбәр верир.

Алина Мәммәдова (Азәрбајчан):

—Бу чүр биркә консертләри тез-тез тәшкил етмәјә чалышачағыг. Әлбәттә, тәшкилат ишинин ағырлығыны өз чијнинә көтүрән профессор Камал Кәримова миннәтдар олмалыјыг.

Мәнә елә кәлир ки, консертимиз марагла гаршыланды. Пианочулар Нәркиз Әлијарова вә Александра Мануковадан, вокалчы һәмкарым Илја Левинскидән ибарәт групумуз програмына даһа чох Азәрбајчан бәстәкарларынын әсәрләрини салмышды. Мәгсәдимиз белорус вә молдав достларымызы Азәрбајчан мусигиси илә даһа јахындан таныш етмәк иди.

Минскли тәләбәләрин «Аршын мал алан» опереттасындан охудуглары аријалар јүксәк ифа сәвијјәси илә бизи разы салды.

Бу консерт, сөзүн әсл мә'насында, достлуғун, бејнәлмиләлчилијин әјани тәзаһүрү иди.

Ш. МЕҺДИ.

Шәкилдә: Чыхыш едирләр (солдан) Алјону Мирочник, Инна Хатинова, Марин Смешној (Молдавија); Александра Матукова вә Нәркиз Әлијарова (Азәрбајчан).

Фотолар С. Расиминдир.

ИДМАН

ЕЛМАР ЛИДЕРДИР

Бу күнләрдә «Азәрбајчан» меһманханасынын конфранс салонунда кишиләр арасында ән'әнәви бејнәлхалг шаһмат турнири старт көтүрмүшдүр. Јарышда 3 бејнәлхалг гроссмејстер—кечмиш ССРИ чемпиону В. Савон (Харков), С. Палатник (Кијев), В. Маланјук (Севастопол), 4 бејнәлхалг дәрәчәли уста—И. Һаллакер (Бөјүк Британија), Д. Дисдар (Југославија), Д. Думитраки (Румынија), Е. Мәһәррәмов (Бакы), 5 милли уста—К. Желирович (Полша), Х. Хузман (Житомир), Ф. Сидеифзадә, А. Һүсејнов, А. Авшалумов (һамысы Бакыдандыр) иштирак едир. Јарышын баш һакими бејнәлхалг дәрәчәли һаким Фаиг Һәсәновдур. Бејнәлхалг гроссмејстер вә бејнәлхалг уста балы мүвафиг олараг 8 вә 6 халдыр.

Республикамызын шаһматчылары гаршысында мүхтәлиф вәзифәләр дурур. Әкәр Елмар Мәһәррәмов илк бејнәлхалг гроссмејстер балы барәдә дүшүнүрсә, тәчрүбәли усталар Фикрәт Сидеифзадә вә Ајдын Һүсејнов икинчи (онлар һәрәси бир бала маликдирләр) бејнәлхалг уста балы газанмаг уғрунда мүбаризә апарырлар. Кәнч идман устасы, Азәрбајчан чемпиону Александр Авшалумов исә белә мө'тәбәр турнирдә илк дәфә чыхыш етмәсинә бахмајараг өзүнү чох сакит, инамлы һисс едир.

Јарышда артыг беш тур ојнанылмышдыр. I—II турлар бир гәдәр сакит мәчрада кечсә дә, сонракы ојунларын әксәријјәтиндә тамашачылар кәркин, мараглы мүбаризәнин шаһиди олмушлар. Турнирдә һәмјерлиләримиз (хүсусилә Е. Мәһәррәмов вә Ф. Сидеифзадә) уғурла чыхыш едирләр. Е. Мәһәррәмов стартда ики һеч-һечәдән сонра үчүнчү турда гараларла Нимтсович мүдафиәсиндән истифадә едәрәк А. Авшалумова галиб кәлмиш, IV турда румынијалы бејнәлхалг уста Думитрикини мәғлуб етмишдир. V турда Елмар дикәр нүмајәндәмиз А. Һүсејновла гыса (12 кедишә) һеч-һечәдән сонра 3,5 хал илә јеканә лидер олмушдур. Илк бејнәлхалг гроссмејстер балы алмаг үчүн шаһматчымыз галан 6 ојундан 4,5 хал топламалыдыр. Дәфәләрлә Азәрбајчан чемпиону Ф. Сидеифзадәнин ојуну чох марагла гаршыланыр. Фикрәт гроссмејстерләрә гаршы хүсуси һәвәслә ојнајыр. Онун гроссмејстер Палатниклә вә кечмиш өлкә чемпиону Савонла көрүшү шаһмат һәвәскарларыны 6 саат әрзиндә кәркин вәзијјәтдә сахламыш, лакин Фикрәт һәр ики ојунда сејтнота дүшдүјүндән газандығы үстүнлүкдән истифадә едә билмәмишдир. IV турда исә о, гараларла Сичилија мүдафиәсиндән истифадә едәрәк гроссмејстер Маланјука 20(!) кедишдә галиб кәлмишдир. Беләликлә, Сидеифзадә беш ојундан 3 хал топлајараг Маланјукла бирликдә 2—3-чү јерләри бөлүшдүрүр. Дикәр нүмајәндәләримиз усталар Ајдын Һүсејнов вә Александр Авшалумовун мүвафиг олараг 2,5 вә 2 халы вардыр.

Рафиг ВӘЛИЗАДӘ, усталыға намизәд.

Редактор мүавини Е. МЕҺРӘЛИЈЕВ.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 М 1 2 3 4 5 6 7 8

Бакы, «Коммунист» нәшријјатынын мәтбәәси. Баку, типография издательства «Коммунист». ФГ 31019 Сифариш 7926